

TEKSTOVI

PRIPOVIJETKE

1. ŠINGALA — MINGALA

Jednon bija jedan seljak kum sa mesaron u gradu. A ovako nije bija daleko, u predgrađu, i on bi svaki dan kod njega odija tamo, pomoga bi mu štogod radit i mesar njemu podaj mesa za ponit kući svojoj familiji. Jedan dan bija ljutit on i nije ga moga trpit. He, čeka kum kad će mu dat malo mesa, a on mu ne daji nikako. A on govori:

— Kume, a oćeš dat i zere?

A on se naljuti na nj, osiče mu onoga guta.

— Evo nosi ga k vragu!

Ha, doša on kući, ljutit doša k ženi, ne daje on njoj meso kuvat. Govori žena:

— Šta je to jutros, čoviče — kaže — svaki si dan dolazija i donosija si to meso i dava si mi kuvat, a jutros nema ništa.

— Hm, da znaš šta je!

— Ma šta?

— Ma — kaže — ja pita u kuma mesa, a on mi osiče ovi jedan gut i kaže da ga nosin k vragu. I sad ja ga ne mogu dat tebi, ja ću ga — kaže — k vragu nosit.

— A di 'š nać vraga?

E, ide ti on, moj brate, uputija se, koga trevija, trevija u putu, svakog pita di može bit vrag. Ne zna niko kazat, a ko će kazat di vrag stoji. Namiri se na jednu babu.

— Dobar dan, bako.

— Zdravo bijo, sinko. Šta ti tražiš, sinko?

— Ma, babo — kaže — evo svakoga san pita, ali toga mi — kaže — ne mogu nikako pogodit, al' ćeš mi ti sada pokazat sreću, boga ti?

— Ma šta?

— Ma evo, dâ mi kum mesar — kaže — meso i dâ mi da ga nosin k vragu, a ja ne znan di vrag stoji.

— E, sinko, ja ću tebi kazat. — Baba već zna.

— A di, baba, majke ti?

Kaže:

— Ajde sada lipo uz ovu rijeku, ajde, ajde, ajde — kaže — dokle nađeš brod priko rijeke. Tamo — kaže — ima vozač na brodu, al' nemoj, sinko, da te privari.

— Ma kako, baba?

— Slučajno nemoj ti — kaže — on je tute zatočen, on ne more se otolen spasiti nikako. Ali da te on ne bi privarija, on bi ostavija tebe da ti brodariš — kaže — a on će unda iskočit. Nego — kaže — ajde ti tamo pa pitaj ti njega neka te on priveze priko broda i neka ti on kaže di vrag stanuje.

E, ide ti on, ajde, ajde, ajde, ajde, doša ti on do broda, nađe brodara, kaže brodaru:

— Molin vas — kaže — bi li me privezli tamo?

— A di ti ideš? — kaže.

— Idem vragu, nosin mesa.

— O bravo — kaže — baš mi je i drago.

— A zašto ti je drago?

— Ma — kaže — evo i ja bi' gleda kako bi se ovdolen smijenija, pa nikako ne mogu. Nega — kaže — kad ti ideš tamo u njega, pitaj ti njega kako bi se ja ovdolen smijenijo.

— E, dobro, oću — kaže.

— Ali znaš šta je? — kaže.

— Šta?

— Šta ti misliš pitat u njega za to meso?

— Ha — kaže — a neću ništa.

— Pitaj ti, on će ti dat. Neka ti dade — kaže — onu crnu kokoš što dukate sere, pa kad ti očeš da imaš novaca — kaže — metneš je pod ruku pa je ovako stiskivaš, sami dukati ispadaju ispod nje.

Dobro. Ide ti on tamo, doša on, naša i'.

— Evo donija san van mesa.

— A šta bi ti tija za ovo meso?

Kaže:

— Dat ćeš mi ovu crnu kokoš što dukate sere.

— Dobro.

Bogami, dade on njemu kokoš, nosi on kokoš kući. Zaboravija pitat za brodara. Došao on na brod, uveza se u brod, pita ga brodar:

— Jesi li pita za me?

— Kaže:

— Jesan.

— A šta mi je reka?

— E, kad izađen iz broda, kazat ću ti.

— Kad izaša iz broda:

— Šta je reka?

— Nisan ni pita, zaboravijo.

Kaže brodar:

— Doć ćeš ti ope' k meni.

Ide ti on kući, daleko do kuće, nađe gostionu. Uša on u gostionu, pita večeru. Lako li mu je platit kad ima novaca kol'ko oš. Pita večeru. moj brate, dâ on njemu večeru; a on već u putu napravija novaca. Ne da opet đava njemu mira, pita on sobu di će spavat, otiša on tamo u sobu. A na đavla bijo ovi gostioničar, on gleda kroz ključanicu šta on radi, a on ti, muke mi božje, onu kokoš, pa samo dukati ispadaju. Kad on zaspâ tvrdo, gostioničar dođe, otvori vrata, odnese mu onu

kokoš, dade mu drugu kokoš. Ništa, on ujutru ide ća, uvatijo kokoš, nosi kući. Gleda on u putu, neće kokoš da baca dukate. Računa sigurno ogladnila, pa neće. E, je ti on, brate moj, doša kući, ženi govori:

— A ženo — kaže — proda san ono meso, da vidiš — kaže — pusti' dukatâ u mene.

Poče on s kokoši radit, neće kokoš da radi, nema niti jednoga dukata.

— E, moj brate — govori on — privarija me. Iđen ja sad opet. Pa neka on nami dade drugo štogod za ovu kokoš. Vidin ja da je on meni valšu kokoš dâ.

Iđe ti on tamo, došao opet na brod, kaže brodar:

— Aha, doša si, jesan ti ja reka da ćeš ti doć. Šta je sad? — kaže.

— Ma ne valja mi — kaže — kokoš nikako.

— Pa da šta će bit sad?

— A ja ne znan.

— Ajde — kaže — tamo u njega pa pitaj onu trpezu, neka ti dade za kokoš, ali nemoj zaboraviti pitat za me kako ću se ja smijenit, znaš.

— Neću — kaže.

— A šta će mi ta trpeza?

— E — kaže — kad ti je potriiba štogod — kaže — metneš je na astal pa udreš po astalu i dž nje svašta izlazi, što god zamisliš, piće, jiće, sto te je god volja.

— Dobro.

— Ali pazi, nemoj zaboravit.

— Neću — kaže.

Došo on tamo.

— Šta je?

— Ne valja kokoš.

Kaže:

— Pa da šta bi ti tijo?

Kaže:

— Dat ćete mi tu trpezu.

Dade on njemu trpezu, ide on nosit, zaboravlja za brodara pitat i opet. Doša on k brodaru:

— Daj privezi me.

Kaže:

— Jesi pita?

— Jesan.

— Pa kaži mi onda.

— Ma neću, kad priđen, onda ću kazat.

Kad prišao on priko broda, izaša.

— Šta je?

— E, — kaže — zaboravija san ja ope'.

— Aa, opet ćeš ti k meni doć.

Iđe ti on opet u toga gostioničara. Doša u gostioničara, večera u njega, ide ti on spavat u sobu. A gostioničar opet ide gledat, a u sobi stol, razgrnijo on trpezu, pića, jića kol'ko god oćeš na astalu, boga ti, jidi i pij. A gostioničar opet, kad je on zaspao tvrdo, opet promini mu trpezu, a dade mu, brate moj, drugu. Ništa. Iđe ti on opet' kući

Doša ti on kući, moj brate, kaže ženi:

— A ne boj se sad — kaže — ne triba nan više ništa. Trpezu met-nemo na sto, što nan triba, evo u njoj ima i gotovo, što god zamisliš.

— Daj, ajde!

Metni on, nema u trpezi ništa.

— Evo, kukavice — kaže — šta si uradijo.

— Iđen ja, bit će me privarijo, iden opet — kaže.

Doša ti on na brod, govori brodar:

— Aha, opet si doša.

— Evo — kaže — jesan.

— A reka san ti ja. Kad god ti zaboraviš pitat šta će bit od mene — kaže — onda će ti tako bit uvik.

— E, bogami, sad neću.

Iđe on tamo, doša u đavla opet.

— Šta je?

— Ne valja trpeza.

— A da šta ti očeš?

A naučio ga brodar opet:

— Pitaj — kaže — oni kaput su devet džepâ.

— Ma šta će mi kaput su devet džepâ?

— Kako se god koji put udariš po džepu, iz njega deve' vojnika, Sada — kaže — deve' puta deve' džepâ udari, u svakomu po deve' vojnika, vojnika kol' ko oš. A udari pa i' vrati ope', eto ti i' okolo kuće koliko oš.

Moj brate, ide on tamo.

— Al' ne zaboravi — kaže — pita' za me.

— E, neću.

Došâ on tamo.

— Šta je?

— Ne valja trpeza.

— A da šta bi ti?

— Ha — kaže — dajte mi kaput oni su deve' džepâ.

E, dobro, dade mu kaput su deve' džepa.

— Šta će bit s onin brodaron što je na brodu, kako bi se on otolen spasijo?

— A — kaže — ha, ne može se on drukčije spasit nega — kaže — kad dođe kogod u brod, neka on reče »Singala-mingala« — kaže — a on iskoči iz broda, a ovi ostade i on brodari.

Dobro. E, je ti on doša do broda, pita ga odma' brodar:

— Jesi l' pit za me?

— Jesan.

— Pa šta mi je reko?

— Kazat ću ti kad izađen — jerbo on se već boji da on ne bi iskočija, a njega ostavija za brodarenje. He, dobro. Kaže on njemu:

— Kazat ću ti kad izađen. Doša brod kraju, on izaša.

— Šta mi je reka?

— E — kaže — kad ti kogod dođe u brod, unda ništa nega kad ga budeš vozijo, kad dođeš kraju, reci »Singala-mingala«, ti iskoči, on ostade i on nek brodari.

— E, bravo — kaže — dobro si mi kaza. Sad ću ti ja sve kazat tvoje greške.

— Ma šta?

— Kad si bija u onoga gostioničara, on ti je prominja kokoš tvoju, dâ ti drugu za onu. A tako ti je prominja i trpezu. Sad kad ti dođeš tamo, ti — kaže — udri po džepin i okruži mu cilu kuću vojskon; dokle ti god ne da trpezu i kokoš — kaže — onu pravu, nemoj ga se parijat.

— Dobro, ajde do viđenja.

— Do viđenja, prijatelju.

Ode on, doša u gostioničara.

— Dobra večé.

— Zdravo.

— E — kaže — čujte vi, gostioničaru — kaže — vi ste meni prominili onu moju kokoš kad san ja ovdi noćijo.

— Kakvi, nemoj bit lud. kakvu kokoš?

— Jeste, i trpezu i kokoš!

— Ma nisan, brate, šta — gostioničar kô u svojoj kući, buni se na nj, bi ga tuka, bi svašta. A on:

— Čuti! — kaže.

Udri po jednomu džepu — deve' vojnika, po drugomu, po trećemu, sve sama vojska okolo kuće.

— Daj, gotovo, i gotov si!

Vidi gostioničar da je u opasnosti, bogati. Daje mu trpezu, daje mu kokoš. Kuša on, dukati ispadaju; u trpezi ima svašta. E, ide ti on kući. Doša on kući, e govori:

— Ženo — kaže — sad nije uzalud. Sad ćeš vidit dobra. Evo ti — kaže — kokoš dukate sere, dukatâ kol'ko očeš. Trpeza — kaže — što ti srce zaželi, traži, iz nje ima. A evo postavit ćemo i vojsku okolo kuće da nas čuva.

— Ma muči — govori žena — ma muči, čoviče, nisi lud.

— Vidit ćeš.

Metni on tamo kokoš, ispadaju dukati. Metne trpezu, na njoj pića, jića, što oš. E, vidi vojske, udara po džepin, pusta vojska okolo kuće, ogradijo sve. E, je, je, dobro je. Poručiva on po kuma mesara.

— Šta je bilo?

Kaže:

— Dođi k meni na veselje. Ja san sad bogatiji od tebe.

Idé ti kum. Ne triba ni šparet ni ništa, ne triba kuvat, ne triba ništa. Doša kum. Metnijo trpezu, daj pit, daj jist, čeka sve, puna trpeza, bogati. Kokoš daje dukate. Postavi straže okolo kuće.

— Pogledaj, kume, bogati, sve za ono meso što si mi ti dâ.

— Ma kako?

— Kadno si se naljutija na me pa si mi dâ oni gut mesa pa »nosi ga k vragu«. I ja iša tražit vruga i vidi šta mi je dâ: kokoš, dâ mi kaput, dâ mi trpezu — kaže — ja iman danas svega dosta.

E, vidiš ti, pada kumu mesaru na pamet: kad je on njemu dâ — kaže — za ta dva kila, šta će meni dat, ja ću mu ponit cili but, he ti boga. I muči on, ne kaziva kumu. Doša ti kum mesar svojoj kući

u mesnicu, uzme jedan but volunjski, na rame š njime i ide on njega pita' kud se to ide i kako. Ide ti on tamo, doša on, moj brate, na brod, ukrca se on u brod. A ovi ti doša kraju: »Žingalo-mingalo«, hop, on iskoči. Ostade kum za brodara.

2. KOD SUNČEVE, MJESEČEVE I BURINE MATERE

Oženi se cura i momak. I oni su za nekoliko vrime na dobro živili u ljubavi, u ljubavi živili i dobro su skladovali. Kad u neko vrime oni se kao naljute, ljute se jedno na drugo i nikako nisu mogli da žive u redu. Jedanput reče muž ženi:

— Iđen ća od tebe, neću s tobom živit — kaže.

— A žena je bila noseća.

— Neću s tobom živit, iden — kaže — kud iša, iša, jer ja ne mogu uvik u svadi živit. A ti — kaže — kad se sa mnon sastala, onda se s tin rastala.

Kao da se prija ne obabila nego dok njega ne našla.

A ona jadna tako već dugo živila, i to nosala uvik, više nije mogla ni odat koliko je bilo dite u njoj, i godina i dvi su prošle. Kad onda cili svit ona je obašla ne bi li ga di li našla. Nije ga mogla naći nigdi. Nije ga nigdi mogla nać. Kad onda dođe, reče njoj neko ovako da ide k Suncu, da će ga Sunce nać. A ona dođe k Suncu, nije našla Sunce nego samo mater Sunčevu u kući. A mater njoj govori, kaže:

— Ženo moja, šta si došla k meni, ako dođe moje Sunce — kaže — živu će te progorit, izgorit ćeš odma' — nama!

— Neka — kaže — neka me nije, ne mogu više odat, vidiš kakva san — kaže.

Onda ona njoj sve ispriča kako je muž otiša od nje, kako ne mere dite rodit već ima dvi godine, i da je on reka: kad se sa mnon sastala, onda se s tin diteton rastala.

— E, moj sinko, ne triba teb' čekat moje Sunce — kaže — jer Sunce moje ne vidi šta je u ladu. A jadna ženo — kaže — ajde ti Misečevoj matere.

Jadna žena se onda uputi k Misedu. Kad opet nađe mater Misečevu u kući, tako ona sve i Misečevoj matere kaže. A mater od Miseda govori:

— E, moj Mised ne mere svagdi vidit i u ladu šta je. Ajde ti k Buri — kaže — Bura će tebi njega nać.

Onda jadna žena opet ide k Buri. Kad dođe, nađe Burinu mater samu u kući.

— Biži ženo — kaže — šta si došla, ako dođe moja Bura, isprebijat će te svu živu — kaže — ne mereš ti ovde stat, biži!

— Neka me isprebija, neka me nosi kud god oće — kaže — ne mogu više odat niti ne mogu živit, neman muža — kaže.

Ona njoj sve ponovno opet ispriča kao i njima prija. Kaže ona:

— Dobro — kaže — kad je tako, ti ženo, počekaj moju Buru — kaže — ja mislin da će ti ga ona nać.

Kad ona počeka, eto ti Bure, izdaleka viče, izdaleka Bura viče:

— Ko je s tobom, maja, ko je to s tobom, maja?

A mater izađe prida nju:

— Nemoj — kaže — dušo moja, jadna žena, jadna, nema joj muža

— kaže — ima već dvi godine, pa da ne bi l' joj ga ti našla digod?

Kaže:

— Oću, dobro je, nek ona ide sa mnon.

A jadna žena uputi se s Buron, digdi je Bura nosi, digdi ona ide; tako trče dok dođe pokraj puta jedan veliki kamen, i Bura oko toga kamena, podigne Bura kamen. I žena i Bura, Bura prid njon a žena za njon, uđu niza koliko i koliko stepenica doli sve zlatne stepenice, u zemlju ulazi Bura i žena. Kad dođe, doli drugi svit. Nađu jednu kućicu od samoga stakla. Govori žena:

— Eno moga muža — kaže — ja ga već poznajen.

A Bura oko te kuće, kad sve zatvoreno i utvrđeno, ne može ona, nema Bura bunje di će uć. Kad ha, malo jedan prozorčić, otvori Bura, rkne s ton kućicon di je muž njezin tu trgova i stâ nešto prodavat, Bura svu tu kuću razvali. Muž izađe prida nju, a ona odma' dite rodi. U cipelama je dite bilo i odma' moglo odati i govoriti. I onda su kasnije dobro živili. Ako su živi, danas dobro živu.

3. KRALJEVA KĆI NA OBDULJI

Bila tri brata. Onda je najmlađi bija 'nako snežišan, nije tol,ko bija kao ovi stariji provećuran. A tamo u kralja bila je ćer, da će je metit na ovdulju, ko je odnese, da onoga će bit njegova. A ova tri brata imali su u planini jednu njivu i tu je bijo ječim i tu bi došli niki konji po noći pa in ječim izi. Kad onda iša je najstariji brat, nije moga učinit ništa nit je moga ništa uradit. Iša je sridnji, nije moga ni sridnji ništa. Ode najmlađi, počme tuć te konje, a konji mu kažu:

— Stani — kaže — uzmi dlaku, od nas triju po jednu dlaku; kad ti bude potreba od nas, onda ćemo mi tebi doć.

Tako on uradi. Neće konji više doć na ječim. Doša ti on kući, projavijo je kralj da će njegova ćer bit na obdulji i koji dotrče s dobrin konjon prvi k obdulji, da će njegov bit zet. A onda ta njegova dva brata starija da će ić, da će oni ić tamo na obdulju. A on govori:

— Bi' li ja moga ić?

— Ma šta ćeš ti ić, ti ne znaš ništa.

— Ma ja ću ić na onoj našoj kobilici — on govori.

— Ma nemoj ti — kaže — ić na kobilici.

Odu ta dva brata tamo na obdulju kraljevoj ćeri, a ta najmlađi brat prižgi toju jednu dlaku od jednoga konja, prižeže, onda dođe mu konj, ka i bila vila, i na njemu roba za toga momka što će na njemu jašit. Odleti tamo, već jedan je doša blizon do dva koraka na obdulju, a on priskoči ga i odnese curu i metni curu na konja i donese je kuć, sakrije je. Kad su uvečer došli braća, onda ope' on pita:

— Ko je, braćo, odnijo?

— A odnijo — kaže — jedan, brate, doletijo, a što ću ti kazat, niko ga vidijo nije kud je oša, kud ju je odveja — kaže.

Sutradan ide druga ćer kraljeva ope' na obdulju. Opet oni govore da će ić, a on kaže:

— Ić ću i ja.

— Ma ne triba tebi ić.

— Ma ja ću ić na našoj kobilici.

— Ma ne triba — oni govore.

A on onda kad sutradan otišla braća, on ćapi drugu dlaku od toga drugoga konja, dođe mu drugi konj i druga roba na njemu za njega, i odnese i drugu ćer, toju sridnju. Treći dan odnese i treću ćer toga kralja. Dovede i' sve tri. Uvečer govori braći:

— Kako je bilo? — govori.

— Ma šta ću ti kazat kako je bilo, kad nije moga niko ni vidit ko je to bijo.

— Ma da ja, brate, nisan bijo na toj našoj kobilici, šta vi govorite?

— Ma kakav ti, ko je to reka, ko je to vidija tebe?

— Ma da ja izveden kraljeve ćeri pa da vi njizi vidite — kaže — jesan li ja bijo na našoj kobilici ili nisan — kaže.

Kad on izvea te ćeri, pokaza' kraljeve sve tri. I ona se sva tri brata ožene sa kraljevin ćerima šta je on dobijo i' na ovdulji svojoj s tizin konjin, i dobro pošljen živili kao dobri ljudi i dobro vino pili.

4. LULA, ĆURLIJE I SMRT U TORBI

Iša Gospodin i sveti Petar priko jednoga brda. Ajde, ajde, pod jedan dud. Nađe ćobana di sidi i splandova jato ovaca.

— Valjen Isus.

— Vazda Isus i Marija.

Kaže:

— Šta radiš?

— Evo počivljem. Jeste li gladni?

— Jesmo.

Skinijo uprtnjaču torbu i dade in sira i kruva da jidu. Tute sveti Petar i Gospodin 'ili.

Kaže:

— Ajmo ća! — A govori Gospodin:

— Šta bi ti najvolija da mi tebi dademo?

— Šta ćete vi meni dati, jadni siromaki — kaže — potrebno je vama komad kruva. Vi meni nemate šta da date.

Govori Gospodin:

— Ajde, šta bi ti najvolija?

— Ja bi' najvolija — kaže — da iman lulu pa da u njoj uvijek ima vatre i da dimi, a da nikad ne punin niti pripaljivan i samo da uvijek puna bude.

Prikriži Gospodin, ka mogući more, učinija, potuntanja (?) lula ka si vrag. Kaže:

— Dobro je. Šta bi ti još?

— Ja bi' najvolija da iman jedne ćurlije — to se reću svirale, a u zeman se stari govorele ćurlije — pa da kad ja zasviralin, da svako oko mene igra.

Prikriži Gospodin, i to dade mu.

— A šta bi ti još?

— Ja bi' najvolija — kaže — da ja kad bane smrt, da je ja mogu uvatit pa metit u torbu.

Prikriži Gospodin.

— Ajde — kaže — uiti i smrt u torbu!

Ništa, doša uvečer kući veseo, tutnja, ona lula puši na sve krajeve, na valove daje. Kažu oni:

— Ma nu, kako si ti to dobavija?

Sve se čudu po konšiluku:

— Kako si to ima, ma ko je teb' to dâ?

Kaže:

— Ma šta vas briga! Ko je men' dao, dobro mi dao, i neću van kazat.

Počne svireltat, svit oko vatre sve igra. Da ko će, kad je takva prikrižena stvar. Skače svit jadni oko njega.

— Ma nu — kaže — kako je to, ko ti je dâ svirale?

— Eto ko je, je, neću kazat.

E javi se tamo sudu da taki ima čovik, da svit jadni mlati glavon ugor' u grede i dol' u zemlju po svirali. Dođe on, govori mu sudac, došao na sudniju, kaže sudac:

— Da što će ti, ko je tebi to dao?

— Neću van — kaže — kazat.

A on kaže:

— Ajde, kad si taki moguć, zasvirali ovde.

A sudac sidi na kantrizi. On zasvirali, a sudac glavon gori u plat, dolika u zemlju. Skoči, puste se soriše knjige, sve se privrni po kancelariji, bože sačuvaj jadnoga suca. Kaže:

— Stani, svezat ću se — govori sudac — vezat ću se ja oko ovoga stupa — kaže — pa onda zasvirali.

A on sveza se oko stupa kajišon, a on zasvirali, a sudac uza stup, uza stup — i silon se ustavija.

— Ajde biži, biži, biži bez glave!

Otalen on ća doša kući. Stoj tako kod kuće, kaže, umire jedan jedinak u selu.

Kaže:

— Ma kako — kaže — umire, — kad doša on — iden ja vidit kako umire.

A smrt taman ćuli više njegove glave, toga jedinka materina. A on ništa, razvlači torbu, da bar »u ništa tunja«. A ona u torbu sotaše, smrt. Otolen ća, dođe on, obisi torbu u kući. Danas, e sutra, e danas, tri godine niko umra nije tude u selu. Odnija on smrt. Kaže:

— Ma šta ću, dodija mi je ovi svit, iden je sad pustit.

On pustija smrt, a ona ništa — jau, jau, jedno zvono jauče, svi žali, sve kida redon. A on opet doša, umire jedna cura. Ugleda je on smrt, a ona ćuli vako više glave, a on kaže:

— U ništa tunj! — On opet u torbu š njomen, odnese je ća. Tako do nekoliko vremena, e, ostarija on više. A pušća on smrt neka ide na svit. Stoj, stoj, gospodin Bog odozgar poruči njemu da ide on gore, a on govori:

— Neka me još. Pušti me u miru.

E ništa, tako on opet popoživje desetak godina. Poruči mu opet ozgar da ide. Kaže:

— Puštite me, neka me još.

Ajd. A kad mi uvijek poručuju, iden, kaže. On smota torbu, nako si metne tu torbinu, ajde, ajde, kad doša gorikar. . .

(Nedostaje svršetak teksta ove pripovijetke. Po analogiji s drugim srodnim pričama zna se što se otprilike odigrava: čobanina ne puštaju u raj, a vjerojatno niti u pakao. Na kraju on ipak s pomoću lukavštine uspije ući u raj.)

5. KUĆA NA LEDINI

Kako je bio jedan momak i cura, pa su ašikovali i ostane ona noseća. A on uteče u svit, nije je tío. Ona rodi, kašnije bome kad je on otiša ća, dvoje dice, obliznike. Kad se obliznula, šta će jadna, meti jadna kad je jedva mogla ić, kad je mogla ić po svitu, meti jedno dite u jedan bisag, torbu, a drugo dite u drugi bisag, i priko ramena i kroza svit. I tako je jadna išla kroza svit. I odala je po svitu i prosila i tako dok ji je odgojila. Kad gojila tako tri-čet'ri godine, tako je odala po svitu i prosila.

Jedanput ukaže joj se sveti Petar i pita je da otkud je ona i kako je. Ona njemu sve kaže kako je ostavijo ta muž, kako je od nje otiša. ća ta momak i ona jadna prosi i tako goji dicu.

— Dobro je — sveti Petar kaže.

On joj prikriži na jednoj ledini:

— Šad ću ja tebi učiniti jednu kuću blizu ceste — kaže — ti ćeš živit u ovoj kući i ti se ne boj ništa.

Kad on lipo prikriži, tute na ledini učini se kuća, kâ sveti Petar more. Ona uđe u tu kuću, ta dica oko nje igraju, pivaju, ima svega. sve joj dâ, sve joj dâ da uživa.

Ka' jednu večer kucka niko na vratin. Bila kiša, a ko je bijo — ta njezin momak, ide ta prvi njezin momak što je ćaća te dice, ide iz svita. Stisla ga kiša, ne zna kud će, svrati se u tu kućicu što je bila tute pokraj ceste, di su ta njegova dica i njegova prva cura bila. On se svratijo tute, bi l' ga mogla pušta' na konak, kaže:

— Utitilo me vrime.

Ona kaže:

— Morete.

On uđe unutra i, dušo moja mila, on uđe unutra i ona mu namisti krevet i leže. Ona njega poznala da je to njezin prvi momak, al' on nje nije pozna ni dice. Kad ona bome po noći, reče ona dici:

— Evo van ćaće! — a on sve sluša, neće ništa da govori.

Kaže:

— Šta ti to govoriš da san ja toj dicit ćaća? — kaže.

— Pa jeste — kaže — jeste.

Onda ona njemu stane pripovidat koje je godine i šta je i kako je, i kako je jadna prosila i kako je dicit gojila, kako je sveti Petar ukaza ovu kućicu i kako je živila. On kaže:

— Dobro je kad je tako, ja priznan — kaže — ajmo mi sada, ne bojimo se ništa, ajde sada, ajmo k mojoj kući.

I kako su izašli iz te kućice, on je poveo kući dicit i tu svoju curu svojoj kući, odveo je svojoj materi. Tako je opet učinila tute ledina kako je i bilo, tute di je ona bila.

6. BOG I TRI BRATA

Bila su tri brata. A nebo se rastvorilo i oni su tu trevili po želji, šta ko želi. Što su želili, da su pitali.

Onda jedan pita polje i ovce. A drugi je pita vinograde. Treći je pita kuću i dobru ženu. I to su sve dobili.

A onda iša Gospodin prositi, a on siromaj se učinijo, same rute na njemu. Doša je u prvoga brata, bija posidnik veliki, šiša ovce.

— Dajte, bog van dâ — kaže Gospodin — jedan bičić, da se zašijen.

A oni su vidili da ide, tizi šta su šišali sluge one ovce. A gospodar bija tu, oni potrpali gospodara sa vunon. Kad su ga potrpali, Gospodin kaže:

— Dajte jedan bičić meni da se zašijen.

A oni govore:

— Nema gospodara.

Gospodin smiri nogon:

— A da koja je ovde medvidina!

A medvid zauka. Zato je medvid i postao, znate.

— Da koja je ovo medvidina! — kaže.

Iša naprid. Dođe u jednoga vinograda.

— Dajte zrnce grožđa, bog van dâ — kaže — gladan san.

— Radi i trudi, paš imat kâ i ja!

A Gospodin prikriži, stvori se drača i lemutina. Ide naprid, doša u trećega:

— Oćete me primit — napane na nj guba — oćete me primit, moja gospođa? — kaže.

— Oću. Dođi, moj stari, dođi.

— Ne smin ja unutra — kaže — na meni je guba. Vaš će gospodin na mene vikati — kaže — ja ne smin.

— Dođite vi, moj je gospodin otiša u lov.

Kad je on otiša u lov, eto ti doša je gospodar iz lova. Ona njemu govori:

— Doša mi je, čoviče, jedan siromaj.
 — A di je? — kaže.
 — Evo ga, vamo san ga metla u sobu.
 — Dovedi ga vamo.
 A na njemu sama rana. Onda on kaže:
 — Ne mogu k vama.
 — Dođi ovamo.
 Pita on njega:
 — A šta je to tebi? — kaže.
 — A evo — kaže — obolija, guba na meni.
 — A š čin bi se ti to izličijo?
 — Ja bi' se — kaže — izličijo, a vi mi to nećete dat šta ima u vas.
 Oni imali muško dite jedno.
 — Ovo dite — kaže — kad bi ga metili u peć — pa ga — kaže
 — spržili i s tijen pepelon bi' ja ozdravija.
 Pa kaže, naredi slugama:
 — Uzmite, očistite peć i ovo dite bacite u peć.
 — A nemojte — kaže.
 — Ako je dâ ovo, dat će i drugo — kaže.
 I to lipo onda njega sklonu u jednu sobu, metli ga u sobu, njega nestalo. Gospodar slugama naredijo da idu očistit peć — dite se igra sa zlatnon jabukon u peći. A njega nestalo.

7. JE L' BILO U OVNU SRCE?

Gospodin i sveti Petar išli su po svitu. I pođe š njima soldat. Kad su bili, soldat govori:

— Ja san gladan.

A Gospodin govori:

— Ajde na ono brdo i zovni tri puta: Na, mrkane, na! Na, mrkane, na! A ja ću ić leć malo i odmorit' se. A vi kad bude gotovo, vi ćete doć se javi' meni.

Gospodin je lega, a oni su otišli, otišao je vojnik na brdo i onda je zovnija: Na mrkane, na! Na, mrkane, na!

Mrkan dođe među kolina mu. Ondak je, kad je zakla, brže-bolje onda sadro ga i onda su ga uredili. Kad su ga uredili, zovu Gospodina da se digne, da je gotovo. Kad je bilo gotovo, kaže:

— Ih, da je bilo malo — kaže — onoga, ja bi' najvolija malo srca.

— A nije ga bilo, Gospodine, u njemu.

— U mrkana nije bilo srca?

Kaže:

— E nije ga bilo.

Išli su naprid. Kad su išli naprid, nađu jednoga velikoga posidnika. I onda se oni tu pogode tu veliku bašču činiti po na tri. Kad su oni počeli radit, to se skupilo tu, je l' te, žetovaca svake vrste. U čas gotovo! A taj posidnik kaže:

— Ovo je niko čudo — ta veliki bogataš kaže. — Ugrijte peć i zatvorite ji.

Da su brzo radili, to je veliko čudo. Prekrižija Gospodin i bilo sve gotovo ubrzo. Radnici žito poželi, složili, sve je to bilo, izvrli sve. Onda za njina čudesa kaže ta posidnik:

— Peć ugrijte i metnite ji u peć sva tri.

Uvate i metnu ji u peć. Kad su ušli u peć, onda, a kâ Gospodin, njemu nije vruće; ni dâ ni Petru da je vruće, a soldatu vruće. Popušta on vatru:

— Šta se ti — kaže — prpostiš u vatri?

— E, vruće mi je.

E, a on prigrije i jopet.

— Ne moren stat, vruće mi je.

— Je l' bilo u ovnu srce?

— Je, Gospodine, bija gladan pa ga ja izio — kaže.

Laga, i oparijo ga vatron.

Kaže posidnik slugan:

— Izvadite one kosti izgorene i bacite.

A oni su došli — njizi nema. Nestalo njizi.

8. SVETI PETAR DVAPUT TUČEN

Iša sveti Petar i Gospodin po svitu. Došli su u jednoga čovika, ali ta čovik bija zloban, znaš. Došli su na konak, pušta ji na konak, ali je bija zloban. Bome ležu, dâ in krevete i sve, ležu lipo da će noćit, a ta čovik lipo u jedno doba noći lati prutinu pa po svetom Petru udri.

— Ajme meni — kaže — šta me ovo tuče!

Malo ga išiba, a po Gospodinu nije. Kad drugu noć, opet još će jednu noć noćit, govori sveti Petar, kaže:

— E, mene je ovde večeras išibalo — kaže — neću ja ovde ležat, primistit ćemo se mi.

Govori Gospodin:

— Ajde.

Kad drugu večer opet će, kaže:

— E, ovoga san sinoć išiba, sad ću ovoga drugoga.

On opet lati prutinu pa šiba, opet po Petru 'jadnomu, opet po Petru, a Gospodinu ništa jer su primistili se. Kaže:

— Ovoga san sinoć išiba, večeras ću ovoga drugog — opet po Petru.

Govori Petar:

— Ajme meni, nesritan li san, opet po meni tuče. Opet — kaže — po meni tuče, ajme meni, nesritan li san.

Kad ujutro kaže:

— Gospodine, neću više ovde stat, ajmo ća.

Unda su otišli ća, više nisu tute noćovali. Kad je išiba jadnoga Petra, za dvi noći išiba ga, ajme njemu bilo.

9. DIJETE PREDANO VRAGU

Žena i čovik bili su. I onda čovik prida, bože slobodi, dite u toj ženi — još se nije ni rodilo — da ga odnija đava. Onda šta će oni, ko tužniji ko žalosniji, reče čovik:

— Ajde — kaže — ić ćemo u fratra, da moli boga. Ne boj se — kaže — neće...

Uvi' njoj to u glavi, kaže:

— Odnit će ga, odnit će ga, šta ću ja, mukte rodit ga, odnit će ga đava!

I unda on reče:

— Ne boj se, neće — kaže.

Ajd, kad ta žena rodila dite, na jedan kraj došli anđeli, na drugi kraj đavli da će odnit, a dite kad se stopram rodilo, lipo reklo i anđelin i đavlu:

— Stanite svi — kaže — i izmolilo ovako:

— Dvanes' apostola, jedanes' mučenika, deset božji' zapovidi, devet korâ anđeoski', osan divâ umiljeni', sedan diva radosni', šest kamenja kalandorski', pet je rana Isusovi', a četir' su anđelista, Ivan, Marko, Matija, Luka, sveti Jel Patrijel i dva tajno božja slavna, bog jedini i križ slavni, ko nas čuva vazda i brani.

I nit ga je odnija đava nit ga je tribalo čuvat. Sâmo dite sebe očувало, što je to iskontalo kad se stopran rodilo. Sad e l' istina, ne znan, tako san čula.

10. KĆI PREDANA VRAGU

Tako, moj sinko, jedna žena imala puno dice, pa onda uvik kaže odnija da ji đava, bože sačuvaj. Đava odnese jedno žensko dite. A ona onda jadna i kukala za njin di je, di je. A onda kažu joj čobani da iz jame iznosi smetište u brdo gor'. Pa kažu materi toj jadnoj, a mater onda jadna ide, ope' joj žâ što je pridavala i što je odnija tako. Kad ona dođe u jamu, spušte se doli, nađe samu tu svoju jadnu ćer. Kaže:

— Moj sinko, jadna ti san, ajmo kući.

— Ne smin, moja maja — kaže — biži ti ća. Kad je mene odnija đava, bože sačuvaj — kaže — nemoj da tebe odnese.

Kaže:

— A kad je odnija, sinko, tebe, pa eto neka i mene — kaže. — Ja ću stat s tobom.

A ona onda ope' materi govori:

— Maja, sad će oni doć — kaže — pa oni će tebe pitat imaš li ti u kući blaga, imaš li žita, imaš li..., što te god budu pitat, ti reci svega da imaš. A kad ti reču koliko imaš ožega u kući, ti reci da imaš dva. Oni će onda puknit i — kaže — onda ćemo mi moć ić kuć'.

Kad jadna mater i ćer tako side u jami, eto ti idu te nesriće paklene k njiman.

— Nu naše prijateljice — kaže — došla si vidit ćer. Kako si? — pitaju se one s njomen. — Kaže: — Ajde sidi. Ma imaš li ti, prijateljice, u kući blaga?

— Iman — kaže — sinko, kol'ko oćeš.

— A imaš li — kaže — žita?

— Iman — kaže.

— Imaš li... — sve oni to, što god čovik ima, oni nju pitaju sve imaš li. A ona sve: Iman, iman. Svega da ima.

— A koliko imaš — kaže — prijateljice, ožega u kući?

Kaže:

— Iman — kaže — dva.

A oni popucaše svi. A mater i kćer iz jame izađu, jedva jedvice se škapulale, vala bogu kad su izašle na svitlost.

Više nema ništa.

11. KĆI PREDANA VRAGU I GOSPA BLAGOVIST

Ovo je meni moja mater pripovidala kad san ja bija malen. Imala mater jednu ćerku, i nije je tila dobro slušat i mater je prida vragu. I male nestane. E, mater tragaj, gledaj, nikako nema i gotovo. Ona otišla u pakâ. I kad su je odnili vragovi u paka, tamo su je oni doveli Luciperu i ona je kod Lucipera stala. I onda bi ona njega češljala, puljala i drugo ništa nije radila. I onda zaspe Luciper jedanput, a u njega je bila ona, ona, kako je zovu šarpelja, do sada su zvali šarpelja onu torbu kožnatu, i on spava, a nju interesira da ona vidi šta je u toj torbi. Kad ona otvorila torbu, gleda ona šta je u torbi: ima šilo i vile i grablje. Čuti ona, ništa ne govori, ona njega opet puljaj, puljaj, puljaj. Kad on se probudi, ujedanput govori on njoj:

— Šta si ti gledala u moju torbu?

A on kâ đava zna svašta, spavajuć il' gledajuć.

— Šta si ti gledala u moju torbu?

Kaže:

— A nisan ništa.

— Ma jesi.

— Ma nisan.

— Ma jesi.

— E jesan.

Pa kaže:

— Šta si ti vidila unutra?

Kaže:

— Vidila san šilo i vile i grablje.

— Pa šta ti misliš za šta je to?

— A kad ja ne znan. Oćete l' mi vi kazat za šta je to?

— E, vidiš ti — kaže — ovo je i tebe dotralo ovde. Ako si ti mirna i dobra, ja iman šilo, pa onda samo boćkan, pa te ljutin, kako

ćeš ti grišit. A — kaže — vile uzdigivan čovik ako je miran, i unda on postaje hól, postaje beštimaður, postaje sve. A onda uzmen grablje pa ga vučen k sebi.

— Je l' tako?

— Je tako.

Pa kaže ona njemu:

— Ma čujte, kažite vi meni, kažite vi meni, na koji bi se način moglo ovdolen iz pakla izać.

— A i to ti triba? — kaže.

— Ma nije da meni triba — kaže — meni je ovde lipo, meni je dobro — kaže — ali svakako bi rada znat.

— Ha, ovdale se izać ne more na nikakav način — kaže — nego samo postit Gospi Blagovisti, ona može spasit ovdole, više niko. Ali bi ti otišla — kaže — ovdalen?

— Ne bi' — kaže — meni je dobro s vami. Ja ne radin ništa, meni nije teško populjat, meni nije teško iščešljat — kaže — ali eto rada san bila to znat.

Ništa, čekaj ona, panti, čekaj kad će doć Gospa Blagovist. E, dolazi na dvadeset i pet trećega, i ona na dvadeset i četvrtoga:

— Ajme boli, ajme boli, ajme boli, ajme boli!

— Šta je?

Daje joj jist svega i svašta, neće ona ništ'. E, šalje Luciper svakuda da joj donesu svašta. Neće ona, boli, ne može i ne more. Kad osvanula Gospa Blagovist, misli ona bidna, nema ništ'. Nema pomoći nikakve, eto zašto san postila, zašto san radila. Čekaj ona, čekaj, evo ti ujedanput otvoriše se vrata od pakla. Sini vas paka. A Gospa Blagovist dođe pa spušta zlatne skale do na dnu pakla. Onda ona govori, njoj Gospa kaže:

— Mala, izlazi ti ovamo.

A đavli je svi uvatili odozdala pa joj ne dadu nikako; mala se počela penjat na skale, a Gospa odozgara sveton vodon pa po njiman, a oni se uvatili, ne vidu ništa, oslipili od one vode, stoji ji pusta škrika. A mala se onda uvatila skale i Gospa je izvukla iz pakla. I onda kad je ona izvukla nju iz pakla, govori Gospa njoj:

— Ajde ti, mala, sada kući i svakomu pripovidaj na koji si način izašla iz pakla. Da si ti postila i da san te ja izvadila, a kako ti je sotonja kaza kako ćeš izać, i da ne budeš tako radila, nikada se spasila ne bi.

12. POPOV SLUGA ČUVA GROB

To je meni moja mater pripovidala, ona je rodon sa Novi' Sela. Kako je bija sluga u popa. I jedan čovik ta dan umra i uvečer pop govori slugi:

— Znaš li što je, slugo?

— Šta?

— Večeras me poslušaj dobro, pa ćeš ti sve napraviti ono šta ti ja govorim, ali ti se ništa ne boj.

— Šta je?

Kaže:

— Danas su pokopali toga i toga čovjeka, on je umro — kaže — i ti ćeš ić večeras na njegov grob. Ja ću ti — kaže — blagosloviti štap, ti ćeš okružiti unutra i ti siđi; dokle ja ujutru ne dođem k tebi, ti se ne diži iz toga. A — kaže — bit će plašila svake vrste i oni će doći i oni će izvaditi toga mrtvaca iz groba, i samo ti pazi dobro da i' privariš, da in ti onu mješinu odneseš.

E, ništa, dâ on njemu vina, rakije, duvana. I ode on u groblje, siđi on u groblju, okružija štapom okolo groba i on čeka. Kad ujedanput evo ti idu dva prasca velika, ne možeš i' od strâ gledati. Već se on uplašijo, ali pop mu je kaza da ne more niko k njemu ući, i on je slobodan i čeka. Dođoše dva prasca, dohvatiše se onoga groba, otkopaj, otkopaj, otkopaše. Vidi on mrtvoga doli, ali šta će, ne boji ga se, kad ga je pop posigura. Odoše dva prasca, evo ti dva vola velika vilaša, oni rogovi od metra i po, dođoše oni, uđoše u groblje, nakriviše rogove, izbaciliše mrtvoga vani, pa ga metniše kraj groba. Sve on jadan gleda, od strâ ne more stati više, ali pop mu je reka do ujutru neka stoji, dokle on ne uđe k njemu u ta kolutar; da on ne izlazi dokle on ne uđe, jerbo niko ne može k njemu uć nego pop. E, šta se događa, moj ti prijatelj čeka. Odoše dva vola, evo ti čet'ri čovika, nosu batine na ramenim. Kakve batine! Uđoše u groblje, dođoše u grob, dobaviše se ona čet'ri udri po njemu onim batinam! Udri udri, udri udri! Kad su vidili da je već gotovo i samlivene sve kosti unutra, uhvatiše ga za noge, istresaj istresaj, istresaj, istresaj u groblje sve, u grob istresli ono iznutra, ostala sama mješina. Sad se oni zabavili oni grob zavaljujući, ono u nj bacajući, a on onon štulon svoj on u uvari mišinu i potegne je k sebi unutra i metne je pod guzicu pa siđi. Siđi on na njoj, siđi. Kad oni zatvorili grob, gledaju, nema mišine. Ugledaju u njega:

— Daj vamo!

— Ne dam.

— Ma daj, to je naše!

— Ne dam, dajte mi novaca.

— Ma kakvi' novaca, daj ti nami našu mišinu.

— Ma ne dam.

He, vidu oni da nema šale, počeli oni onim batinam pa da će u nj, ali ne mogu, tuku isto kao u badanj, kao da je on u badnju. Oni tuku, ne mogu k njem'. E, on čekaj, ne može, ništa nisu mu mogli, odoše ona čet'ri ča. Evo ti pusta vojska, bogati, pišadija, atelerija, konjica, sve navalilo.

— Daj mišinu, daj mišinu!

— Nema mišine, bogati. Dajte novaca.

Ne da on mišine. A oni plašu ga, viču, svašta radu, pa ne da, pa ne da.

— E, daj mišinu!

— Ne dam. Daj novce.

Ode vojska sva, evo ti opet dvojica dođoše.

— Daj!

— Ne dan, ne dan.

Kaže:

— Daj novaca.

— Donit ćemo ti novaca.

Odrediše u čas, donesoše pun varičak novaca, samoga zlata.

— Daj mišinu, evo ti novaca.

— Ne, dajte vi meni novce prvo, pa onda ću ja vami mišinu.

— E, ne dadu oni, ne dadu se ni oni varat. Javili se oni, e, ali on ne da mišine. E, drž' gori — doli, e privari i' on.

— Daj — kaže — bacite mi prvo, pa onda ću van ja dat.

Bacu mu oni novce.

— Daj mišinu!

Ne da on mišine, opet ne da mišine. E, drž' gori — doli, gori — doli, dokle su pivci prvi zapivali, uvijek se boriya š njiman. Ali kad zapivaju prvi pivci, ne mogu oni stat, oni moraju bižat.

Evo svanuće dolazi, vidi on, je svanuće, al' boji se da ga vara. Kad je svanuće, evo brzo sunce izlazi, evo sunce izašlo, izašlo sunce, ide neko. Vidi on, je pop, ali ne viruje da je pop, boji se da ga varaju. E, onda ide pop k njemu, uđe u groblje, doša k njemu blizu, ide pop, zagrija njega pop. A dobro sada. A on uvatijo onu mišinu ispod sebe pa popu oko vrata, a pop pripa se.

Pa on govori:

— Ma šta se ti bojiš — kaže — ovako, kad san je ja cilu noć čuva i boriya se — kaže — š njome.

Kaže pop:

— Dobro, ajmo sada — kaže — otvorit ćemo grob i nju ćemo ubacit u grob i isić ćemo je — kaže — svu nožon.

— A zašto ćemo je sić?

— E — kaže — da je ne bi oni odnili opet, jerbo oni su i radili da bi njega učinili za vukodlaka.

Oni su stukli njegove sve kosti i istresli kosti iznutra, i onda bi napuvali mišinu, nosa bi ga đava po cilomu svitu, ko zna, po Africi, po Aziji, đavo.

I dobro, dali su pare. E, privari i' on.

13. KRALJEVA KĆI — VUKOZLAK

Pripovidala mi jedna žena kad san ja bila dite, i to u polju, kad san bila kod govedâ, i unda — kaže — bijo je jedan kralj, niki kralj u stari zeman. Da je ima svoju vojsku, i da ima ćer, da mu je umrla ćer i da je se učinila u vukozlaka, uvi' ona dolazila, plašila. On pošalje vojsku da idu čuvat njezin grob, blizu crkve je bila ta grobnica, i ta šamatorija bila u crkvi, a on unda reče, kaže:

— Vi ajte čuvajte njezin grob.

On pošalje jednoga vojnika, a ona se digne i bome izide vojnika, ka vukozlak, bila gladna pa izije ga. Kralj pošalje drugu noć drugoga, ona tako i drugoga. Bome treći kaže kako ću, šta ću. On unda upita svećenika da kako će, šta će. On njemu govori:

— Ti se svrati u crkvu — kaže.

On njemu molio boga i kaza mu kako će:

— Kad ona dođe — kaže — ti se sakri iza velikog otara. Ona će sve — kaže — potrt i bacit i odat i tražit će i vikat će:

— Prokleti moj ćaća, uvi' mi je, ima dvi večeri, pripravija večeru — kaže — večeras nije. Kad pivac zapiva, ona će — kaže — uteć ća.

Pivac zapiva, a ona uteće ća u grob di je i bila. On izađe bome. Kad za dvi večeri vojnika dva izila, nema i', a ta dođe. Pita opet. Ajde opet ga šalje kralj i drugu večer da ide na stražu čuva' grob. On njemu reče, pratar:

— Kad si večeras bio — kaže — za velikim otaron, drugu noć sakri se — kaže — u ispovidnicu.

Ona opet po crkvi bati, bati, a brzon će Veliki petak. Bati, bati po crkvi:

— Prokleti moj ćaća — kaže — još mi ni večeras nije pripravija večere, šta ću sad — kaže.

Pivac zapiva, ona jadna viče. A onaj jadan dr'će, šta će jadan, u ispovidnici. Kad pivac zapiva, ona onda uteće ća. Znaš, nije njezino vrime da stoji tute. Kad bome ona unda ode ća, opet i tu večer on ostane živ.

Na Veliki petak sklonu se, čekat će trnovin kocon pa će je lipo čekat na njezinu grobu; onda će joj provali' mišinu, unda neće se više dizat. Unda kad doša Veliki petak, on unda opeta kralj skloni svoju vojsku i išli je čekat. Doša Veliki petak, provalu joj mišinu. Više se nije dizala nit je koga plašila nit je koga izila. I unda je kralj mirova, više nije sla ni vojsku ni ništa. To je taka pripovitka, sad valja li, ja ne znan.

14. MRTVI DRAGI — VUKODLAK

Cura i momak puno se volili, i momak umre, a cura ostane. I ona nije se tila udat za nikoga, nego ona njega kajala. A onda doša Božić, metili badnjake, ali nisu tili badnjaci gorit, a mater joj reče:

— Ajde, sinko, izađi tu prid kuću pa skupi malo šume i meti među badnjake neka se zapali.

A cura izađe, a dočeka je ta momak, kao da je vukodlak. Lati curu, odnese. Mater zove, di je, di je, nema je — kad odnese u šematorije u grob. A onda tu neko drugi se ukopa, još i čuli u tomu grobu di govori:

— Stoj s miron, ne kreći, stoj s miron, ne kreći.

A oni onda to 'nako sitali se, domišljali u selu, sigurno je vukodlak odnija, ta njezin momak. A oni onda ajmo kako ćemo otvorit grob,

kako ćemo je spasiti, izvaditi. Oni dođu, skupe selo, otvore grob. A on se oko nje smota, a ona leži, smota se oko nje i on je uvijek štíplje. Uvijek je on štíplje, a ona jedna uvijek više:

— Stoj s miron, ne kreći, stoj s miron, ne kreći!

A oni velikon onon kočinom u nj, u tu mišinetinu — to je sama mišinetina, i ubiju ga i škapulaju nju i dovedu je kući. Dobro ako je danas živa, ma nema je više.

15. ZARIO NOŽ U GROB

Čet'ri mladića oklad'li se za ovna petaka, kaže:

— Dat ću ovna petaka ko će otić na grob toga i toga i zarit nož u grob i ko zarije nož u grob, taj će dobit — kaže — ovna petaka.

A oni kaže:

— Ja neću, mene je stra'.

Oni kaže:

— Mene je strah.

A jedan kaže:

— Meni je studeno, ja bi' iša.

— Pa — kaže — kad ti je studeno, ti obući kaput na se.

A on ponijo kaput i uzeo nož i ide na grob. Doša na grob, a on kako je kleka pa lega, pa onda ubo je nožon kroz kaput. Kad će poč da će se dignit, a kaput ga pripeo grobu — i umro od straja.

16. KRVAVI VO NA LOKVI

Sad ću kazati jednu priču od oklada. Oklad'la se čet'ri mladića. Kaže, ima jedna lokva u jednoj ogradi i na toj lokvi dolazi se blago pojiti i onda — uvijek su govorili — na toj lokvi imade krvavi vo, izlazi da ga vidu. Kaže, usri' noći u ponoći, kad doša da doša, uvijek se vidi taj krvavi vo, izađe i vidi ga svak. Oni kaže: vidijo san ga ja; oni kaže: vidijo san ga ja. A oni kaže:

— Okladi se ja, ić ću ga ja vidit — kaže — sada. Za kol'ko ćemo se okladit?

— Okladit ćemo se za dvanes' zlataka.

Kaže:

— Zlatke izvadite ovde, sve čet'ri, i metite zlatke tu, neka čekaju, a ja iden, dajte mi flašu i iden na bunar i donit ću vode.

Na otu ogradu, s te lokve donit će vode. Kad otiša na tu lokvu i ponijo tu flašu, ide tačno na lokvu i nalije vode. A za njin su išli iz kuće oni šo se okladili, išla tri, išli u pratnju njegovu, i onda kaže:

— Jesi li nalijo?

A on kako reče:

— Jesan nalijo — on je pâ i umro od stra'.

17. NADMUDRIO KRALJEVU KĆER

U jednoga kralja bila je ćer i on provuče kroz narod i kroz svit ko njegovu ćer nadmudri, da će mu bit žena. I ondak skupe se tu mudraci i ljudi, al' nisu mogli da je nadmudre. Jedan mali čuva je ovce i tudan su prošli mudraci pa govori malomen, kaže:

— Noćili smo ti — kaže — u kući.

A on govori:

— Pa za ljude je i načinjena.

— Pa dali su nan i večerat — kažu toji mudraci šta su išli kraljevoj ćeri namudrivat se.

Pa kaže:

— Imali komen, pa i dali ljudima.

— Mali — govori — mudar li si, trn ti nika iz guzice.

A mali govori mudracin:

— I vi š njega gloginje jili.

A onda mudraci govore:

— Pa kad si tako mudar, od svake čoje razdro po kapu, a od abe dvi — reču mudraci malome.

A mali odgovori:

— I vi od svakoga žita izili po govno, a od sirka dva.

A ka' onda ope' mudraci mu reku:

— Mali — kaže — mudar si, pa da ideš namudrivat se s kraljevon ćeri — kaže.

Ostavi mali ovce i dođe k materi kući, da će se ić namudrivat s kraljevon ćeri. Mate ga odbijala, a nije mogla odbit. Opremi se i ode s tojizin mudracin. Ima je pušku i konja svoga, tako su imali i mudraci, toji mudraci ljudi iz stranih zemalja imali su i oni pušku i konja. Išli su, išli, došli su di in je se smrklo, smrklo se, tu će noćit. I mali će š njima noćit. Tu su naložili vatru; kad su naložili vatru, onda mali je zarkâ, da je zaspâ. A mali sluša. Oni govore:

— Ajmo malome zakopat kapu u vatru pa ćemo vidit ujutro oće l' se on sitit.

A oni onda tako učinu, a mali u noći kad su oni zaspali, mali se digne, zakopa njijove kape sa svojon kapon u vatru. Izgore sve, i njijove i njegovâ. Ujutru se mali protegnu, govore mu mudraci:

— Šta si, mali, sanja?

Kaže:

— Eno sanja san — govori — moja kapa poludila — kaže — pa ošla u vatru, i vaše za njon nadletile za vidit šta ona radi.

Kad oni vid'li — kape sve izgorile. Ajde naprid su putovali dan, dođe in i ope' veče, opet će noćit. Noćili su kod jedne lokve, tu su opet naložili vatru i noćit će tute, onda ope' su se mudraci razgovarali, kao preko maloga, da mali ne čuje:

— Ajmo mu — kaže — bacit konja u rupu, kao u lokvu, da ne bi se mali vratijo — kaže — smaknit će nas, vidiš da nan radi o glavi.

A oni kad su tako radili, bace mu konja u lokvu. A on, kad su oni zaspali, dovati se noža pa njegovin konjin od kopite zavrati in kožu do kolina, pa zaveže gor' špagon za kolino, a gore svieže in za glavu, svieže in šunjku kao da se smiju, pa i' nasadi oko lokve da vade njegova konja. Kad ujutru se probudili, ope' mali protega se; govore mudraci:

— Šta si, mali sanja?

— Eno — kaže — ništa, upa mi konj u lokvu, pa vaši gaze, zavrtili nogavice da ne izbrljaju gaće, pa vade ga — kaže.

Kad došli tamo, konji svi u lokvi. E, šta će sad, neće više š njim da idu. Vratili se mudraci, iče mali sam. Doša je tamo kraljevome dvoru, on kaže da ga puštu, da će se namudrivat s kraljevon ćeri. A oni dvoranik od kralja kaže:

— Vidiš ti kol'ka je naša avlija, sva je avlija glavan nakićena. Ko nije nadmudrijo — kaže — kraljevu ćer, osiče mu se glava, a ko nadmudri kraljevu ćer, ta će ostat u dvoru.

Kaže:

— Vi mene puštite — mali govori — pa ako ja izgubin svoju glavu, neću tvoju — kaže.

Uđe mali u kuću, u sobu di stoji kraljeva ćer, a došli su na prozor pa gledaju doli u vrtā di je povrće. Klo će prvo poče', počela je kraljeva ćer, govori kraljeva ćer malome:

— Vid' — kaže u moga oca dobra kupusa.

A on govori:

— Pa šta je to — kaže — ništa, u moga oca kakav je kupus, kad odrežeš glavicu — kaže — moš' na koronu sidit — kaže.

A onda ona:

— To je dobro!

A mali kaže:

— Ni' ni dobro — kaže — ukiselijo ćaća kupus u kacu pa se kupus usmrdijo.

— Pa to je, mali, zlo.

— Pa nije ni zlo — kaže — mi gnjoj oni iznili na svoju zemlju — govori — pa pognjojili zemlju.

— Pa to je, mali, dobro! — kaže kraljeva ćer.

Mali kaže:

— Nije ni dobro. Privarili se pa metli na tuđu njivu.

— Pa to je, mali, zlo!

— Pa nije ni zlo — kaže — u mene čet'ri brata, ćapili za čet'ri ćoša od njive i i privrnuli na našu — kaže.

— Pa to je, mali, dobro!

— Pa nije ni dobro — kaže — došli pa narešli 'rasti na toj zemlji di su oni privrnuli.

— Pa to je, mali, zlo!

— Pa nije ni zlo — kaže — došle čele, pa bilo meda u tizin 'rastin — govori.

— Pa to je, mali, dobro!

— Pa nije ni dobro — reče mali — doša meda, namečija se pa nan vas med izija.

— Pa to je, mali, zlo!

— Pa nije ni zlo — govori mali, kaže — moj otac ubijo medu, pa sadro s mede kožu — kaže — pa napravijo tvome ćaci kralju ćurak.

— Lažeš — ona je njemu rekla — lažeš!

A ko jedno drugome reče »lažeš«, onda je drugi dobijo.

Onda ona kaže njemu »lažeš«. Ostane mali u dvoru i ostane joj za muža. Dobijo on nju.

18. BABA I DID KOD ZETA

Bija jedan čovik i žena i imali ćer. Onda bila zla ćer i mater, latu one ćacu, latile mu jedno veliko zvono na guzicu. Kud je god iša, on bi klopoto i zvonijo. Kad otišao u jedan dolac kopat, jedan banija čovik, kaže:

— Šta ti radiš?

— Evo kopan.

— A šta ti je to nad guzicon?

— Ne pitaj me, u mene zla žena i ćer pa mi dali da ovo nosin pa ja tako moran držat.

Ajd ode taj čovik. Bani jedan mlađarac, tako isto pita on. Kaže on:

— Iman, dušo, zlu ćer i ženu i metile ovo zvonilo. Sad čin zvono ne očutu, eto ti i' dođu pošivačon pa udri po meni.

Govori on njemu:

— Bi li ti meni dâ tu svoju ćer?

— Ajde nemoj — kaže — moj sinko, ko će to zlo uzet. Ako je meni za napast, nemoj da je tebi.

— Nemoj ti — kaže — daj je ti meni.

— Ma nemoj je pitat — kaže — molin te nemoj je pitat — kaže.

— Ma nemoj, oću — kaže — oću, šta teb' udi — kaže.

— Ajmo, ajmo kući — kaže — pa kad ja rečen da je ne dan, a ona će reć: Oću.

Ajde. Kad ozgar sašli, ide on, ona banula, zvonilo klapa, a izletila ona iz kuće vidit kud će on, kad ugleda monka š njin, mlađarca, a one onda govoru:

— I, šta si metija to zvonilo na guzicu, šta nisi skinija, ko ti je to reka da metneš!

A on govori:

— A neka je.

Kad doša u kuću, kaže:

— Evo ja san doveo mlađarca, kaže — govori on ženi — da b' uzeo našu ćer, a ja nisan kajil.

A ona govori:

— Jesan ja i oću je dat.

— Ma nemoj, ženo, molim te, neka naše ćere s namin, ne daj pa eto.

— Oću, rog ti za dušu, oću!
 — Ajde — kaže — kad je tako, ti podaj.
 Ode ona tamo za nj. Tako stali, nakon nedilje dana ide stara vidit di je ćer. Kad došla tamokare . . .
 — Ajme meni, majko moja, ubi kosti, stuče sve u mišini!
 — Ma šta je?
 — Navratija se tuć.
 Ona kaže njemu:
 — Rog ti za dušu, zašto ti moje dite tučeš — kaže — što se mi ga mlatiš! Ta nisan ja teb' dala dite da ga mlatiš, nego neka ti bude žena, šta ti meni dite tučeš!
 A on se dokopa i stare pa udri i staru, pa je sveže za jaslje, a metija slame:
 — 'Idi!
 Ona:
 — Ko će 'isti slamu bobovu, ne bi je vrag ija.
 A on kaže:
 — 'Idi!
 A ona:
 — Ne mogu.
 A ćer govori:
 — Majko, šuškej, neka misli mi 'idemo — govori ćer.
 Šuškale one tako, on to sluša iz ene bande. Kad ujutra pušće on:
 — Ajde, stara, kuć' i reci mi staromu da dođe.
 Ide stara vesela, misli se, tako i staromu se jadnomu dogodit. Ode stara kući, kad došla kući:
 — Šta je, stara? — govori stari.
 — Dobro — kaže — reka ti je da dođeš i ti.
 Ajde ide jadni stari. Odnija te đava, izmlatit će te — ona u sebi misli. Kad doša tamo, a stari banija, a on prida nj:
 — Ti si, dide, kako si, dide?
 Tu se pita:
 — Ajmo 'ist, pit.
 Tu se daje, dade on njemu crljenu kabanicu:
 — Evo ti, dide, kad si gô tako, jadan golje, na ti crljenu kabanicu.
 Zagrni se stari s crljenon kabanicon. Tu s njim tri dana stao, jio i pio. Latio kabanicu i otolen kuć. Kad banija, stara uvik gleda kad će on banit. Eto ti njega, ide.
 — Ako, odnija ga đava, mene je izmlatija — kaže — eno njega sadra na mišinu, vas se krvavi odon'da — misli od crljene kabanice da je vas krvav.
 Kad eto ti staroga, done je crljenu kabanicu.
 Govori ona, kaže:
 — Ma ko ti to dâ?
 — Eno dâ mi zet.
 — O, sad ga đava odnija, tebi dâ crljenu kabanicu, a mene štapa po kostima.

19. TKO ĆE DONIJETI VODE

Bijo je muž i žena i imali su jednoga sina i oženili ga. Onda nevista nije tila da ide donit vode, a muž govori ženi:

— Ženo — kaže — nevista iston došla i neće da ide doni' vode. Kako ćemo mi — kaže — mučno nan joj reć da ide, već — kaže — ujutro ćemo uranit pa ću ti ja uzest vučiju što se ide na vodu, a dođi i ti pa vidi, pa vidit ćemo šta će ona reć.

Kad oni tako ujutra uradiše, uzeli vučiju, oće žena da ide na vodu, al' oće muž, počeli se svađat, a nevista se skoči i govori, kaže:

— Ma šta ćete se svađat — kaže — bog vas vidijo, jedno ajte danas, drugo sutra!

A nevista nikada!

20. STRIŽENO — KOŠENO

Iša puton čovik i žena. Žena bila, brate, zla. Onda išli na zavit da će u Sinj, bila Vel'ka Gospa, tada svit ide na zavit. Kad priko polja išli, pokosili ljudi svoje livade. On kaže:

— No — kaže — lipo ti je ovo pokosilo.

A govori ona:

— Ma nije, striženo je.

A on govori:

— Je košeno!

— Je striženo!

— Je košeno!

Što god on reče ne, ona oće. Ajde ništa, dođu tako, otišli, vratili se, dođu kući. Ode čovik orat. Kaže on:

— Ženo, nemoj mi donosit užinu.

— Ama oću!

Kad ona došla, donila mu užinu, a on na jamu prostre svoju kapu tinu. Žena donila užinu.

— Jes' li, ženo, došla?

— Jesan!

— Jes' donila užinu, jer si je nosila?

— Bilo me volja!

— Ajde, ženo, što god radi, što god oćeš, ma nemoj samo sist na ta kaput. Nemoj mi brljat, on je mokar, pa nek se suši.

A ona huh na kaput, pa u jamu! Al' čovjek, neka je nema, vratija se kući radosan, nestalo mu napasti na njegovoj glavi.

Eto ti!

21. MIŠ ILI MIŠAKINJA

Jadan ti je oni ko se na šta namuti. Jedan čovik, brate, bija u svojoj kući, ima petero dice i ženu. Pa bila zla ko đava. Onda ujutra na Božić počeli ručat, a ono proletija miš gredon. A on govori, kaže:

— No eno miša.

A ona kaže:

— Nije miš, odnija me đava ako je, vega mišakinja.
 — Ma je miš.
 — Je mišakinja.
 A on kašikon u glavu ženu. A ona nije tila ručat. Uteče ća. Dočeka i do godine drugoga Božića, a ona govori:
 — O, Božiću sveti i slavni, kako si mi doša lani pa nisan ručala, neće l' ove godine bog dat da ću ručat — kaže. — A je — kaže — je mišakinja, viru ti boga zadajen, nije miš nega mišakinja — govori ona.
 A on govori:
 — Muči, ženo, je miš — kaže — je miš, odnija te đava, muči.
 A on opet kašikon u glavu. Ona smota skuta, nije ručala opet.
 Tako ništa, treći Božić doša, a ona sve čini vako ka zla kuška, pa sve govori, gleda gorika:
 — Mrrr, mrrr, sad bi rekla, a ne smin reć.
 A on govori:
 — Dobro je — kaže — kad si taka, odnija te đava, prigrizla si jutros, nisi — kaže — jutros rekla.
 Ajde dobro je. Onda se jadna stara pokajala i umirila. Eto ti kako je bilo. Ka đava zla, ka đava bila.

22. NAJVEĆI PRIJATELJ I NAJVEĆI DUŠMANIN

U jednomu je carstvu bilo naređenje da svaki muškarac koji navrší šezdeset godina, da ga se ubije. E, kad je bilo tako, onda ti stari doša, navršijo blizu šezdeset godina, a ima je sina i nevistu. I onda dođe sin i staroga bunkerše u podrumu. Tako da niko ne zna, a imitira sprovod. Napravija kovčeg i zakopali staroga. Danas-sutra, danas-sutra, stari unutra dolí u bunkeru. I on brije njega, hrani ga sin i sve. E, bogami, šta ćeš vidit, dođe od kralja naređenje ko dovede najvećega prijatelja, da će dobit veliku nagradu. Ne zna on šta će, kaživa on, ušao u bunker, kaživa ocu svomu:

— Došlo je od kralja naređenje, neku nagradu, ko dovede najvećega prijatelja. A i ja bi' vodiya, a ne znan kako ću íć.

Govori mu otac:

— Znaš šta je sinko — kaže — povedi pasa sa sobon i kad dođeš ti tamo — kaže — kod kralja, oni će dovest ovoga, oni onoga, oni toga, oni ovoga — kaže — i reći će: a šta si ti doveo pasa? — Ovo je moj najveći prijatelj i najvridniji drug.

E, dobro. Doša ti on tamo, poveo pasa, oda komesija: šta je ovi, šta oni, šta ovi, šta oni, svakoga pita.

— Šta si ti doveya ovoga pasa?

— Ovo je moj najvirdniji drug!

— Kako ti misliš?

— Evo ovako! — Ošine pasa, pas zaskiča, uteče od njega, i on ga opet zovni, zovni ga opet, pas dođe k njemu.

E, dobije nagradu. Otac ga naučijo. Prošlo pet-šest miseci, evo ti opet kralj daje nagradu tko će dovest najvećega neprijatelja. Ide on opet oca pitat. Kaže:

— Oče, ma koga bi' ja sad doveja? — govori. — Kralj daje naređenje da će dat nagradu onomu ko mu dovede najvećega dušmanina. Koga bi' ja sad — kaže — poveo?

— Povedi ženu!

— Kako — kaže — muči, kakvu ženu?

— Je, vidit ćeš, sinko!

Uhvati on ženu i vodi ženu, doveja je tamo. He, ide komesija, pita šta je ovi, šta oni, kakvi su neprijatelji, doša do njega:

— Šta s' ti dovea — kaže — ženu?

— Doveja san najvećega neprijatelja!

— Ma kako najvećega neprijatelja ženu?

— Vidit ćete sad.

A on dođe, dađe joj dva šamara, jedan s jedne strane, drugi s druge, a žena:

— Lupežu, a kurvaru, a lopove — kaže — ćaću si — kaže — u bunker sakrija, a bilo je naređenje od kralja — kaže — da se svaki ko' izađe na šezdeset godina, da se — kaže — ubije, a ti si svoga sakrija u bunker dole, a napravija si sprovod kao da ti je umra — kaže.

Govori kralj:

— Je l' to istina?

— A molin vas — prisikla una, kaže — je!

— A zašto si ti to napravijo?

— Žao mi bilo ka moga oca. Pa — kaže — vidiš ti kol'ko je meni moj otac vridijo, on je meni kaza da najvećega prijatelja i druga doveđen, doveo san psa. A sad san najvećega neprijatelja, to je meni moj otac kaza — kaže.

Govori kralj:

— Kad je tako, evo ti nagradu i ti je dobivaš — kaže — kad ti je otac to pokaza da ti je najveći neprijatelj žena.

Kaže:

— A moj dragi, od danas više pristaje zakon da se moraju starci ubijati, kad navr'u šezdeset godina.

I tada je završilo ubijanje.

23. TKO SE PRVI NALJUTI

Bila tri brata, bili siromašni. Onda su gledali da će digod posla naći, rađe. E, da popu triba momak. Onda stariji brat ode u popa da će služiti, kao služiti će u njega kao momak. Kad doša u popa, s popon će se pogoditi ko se prvi naljuti, da izgubi sto dukata i ide ća. Ako se pop naljuti, onda gubi pop sto dukata, daje malomen, pa onda ide mali isto ća. A ako se mali naljuti, onda mali gubi sto dukata, isto ide ća od popa. Dobro je, doša on, pogodili su se. Reći će uveče pop malomen tome momku svome, kaže:

— Ujutro ćeš uzet plug i vole i ić ćeš orat.

Dobro je. Uze mali ujutru plug i vole, otra i' na njivu tamo daleko od kuće, ora je cili dan, ništa mu nije došlo za jist. Doša uvečer kući, onda on više na popa šta mu nije donijo jist. Kaže:

— Pa kako san ja moga radit, nisan moga radit!

Ode on, naljuti se, ode momak ća.

Dođe mu drugi brat, sridnji.

— Ti si lud, ja ću popa služiti.

Ide on kao služiti popa. Tako i drugomen bratu dade plug i vole i da un ore i ništa mu nije dâ jist. Opet dođe uveče toj sridnji brat, e naljuti se, ode ća od popa, nije mu dâ ništa jist. Govori najmlađi:

— Ja ću.

Ode najmlađi u popa. On ope' tako se s popon pogodi kao i stariji drugi. Onda on ponese sobon sikiricu, ode tamo, okrene u njivi dva — tri puta.

— Jooč! — reče volin, desnoga vola sikiricom u glavu, ubije ga. Naloži vatru i tu peka i jio, dok je se smrklo. Ka' je se smrklo, ćapi plug i ta tri vola, goni popu.

— A di je četvrti?

A kaže:

— Pope, ja ijo, bijo gladan. Jesi se ti, pope, naljutio?

— Nisan — kaže — pa dobro si učinio — kaže.

Sutradan pošalje on njega da čuva prasad. Dobro je, oša je mali u planinu čuvat prasad toji momak. A onda izađe trgovac, a on proda svu prasad trgovcu. Kaže:

— Sve ću ti prodat prasad, a neću repove.

A on poriče te repove, a bila tu jedna lokva od vode, blato, onda on sve repove zabije u ono blato, u tu rupu. Kad uvečer doša kući, nema ništa; onda on trka kući toj momak pa zove:

— A pope, a pope — kaže — trči veselo, donesi libre — kaže — pa moli; prasad upali u lokvu, udušili se, podušili se, a repovi vire — kaže.

Doša pop, donija libre, moli pop, moli, moli, moli, eh nema ništa. Kaže:

— Ajde — govori — daj potieži, nećemo li izgulit kojega — reče pop momku.

Momak ćapi za oni riep, onda se on stenje:

— Eh, e — kâ nateže se da on to guli silon. A pop potieže jedno, pane na guzicu pop u rupu. A vidi pop šta je, govori:

— Ajmo ća.

— Pope, jesi se naljutio?

— Nisan — kaže.

— Ajd dobro kad nisi.

Ajd, sutradan pošalje ga pop čuva' koze. Kad doša, izaša trgovac, proda sve, momak taj proda koze popove.

— A žutu neću.

— Dobro je — govori, kaže.

Dođe pa onda skine svoj pas pa tu žutu kozu ćapi pa je iznese gore na vri jele, pa je sveže gore za ogranak, ovršinu od jele sa svojim pason. pa trče kući.

— Pope, pope — kaže — trči veselo, daj libre — kaže — sve koze utekoše bogu, ostala sama jedna, jedva je ja uitio — kaže — eno je na jeli sviezana — govori — ona žuta, ja je uitio!

Doša pop, moli, nema ništ'.

— Ajde — govori — skin' onu kozu — kaže — odozgar, pa mi ćemo kuć.

— A jesi se ti, pope, naljutio?

— Nisan — kaže — šta ću se ljutit — govori.

Došli su kući, e vidi pop šta je, ne zna šta će od maloga, ne smije se naljutit, valja dat sto dukata, cekina, svejednako novaca. Onda on reče sa svojom popadinkom da će ga poslat zvonit Zdravumariju, a poslat će mater svoju, pop svoju će mater poslat da ona tamo plaši njega, kao da štogod iznese, plaši ga, da on se ne bi pripa pa da ne bi l' uteka. A on čujo dje se on razgovara, momak ta, dje se pop razgovara sa svojom popadinkom. A on uzme pušku na rame; uvečer pop mu govori:

— Mali, ić ćeš zvonit Zdravumariju.

— Oću, pope.

A on ode da će zvonit Zdravumariju. Tamo ta stara izašla, niku zvoninu, niku sindžirinu vukla, bejila se, krivila se, navukla na se niku ruteljinu, a on pušku na rame, ubije je. Čuje pop di je pukla puška.

— Šta je, mali, tamo bilo? — kaže.

— A izašlo ništa, ne znan ni ja šta je, došlo me plašit — kaže — a ja pušku na rame pa ubijo.

— Ajme njemu, ubijo mater!

— Pa kud je tvoja mater išla — kaže — mene plašit? — kaže.

— Ajde donesi mater.

Doneli su mater, ukopali su mater. E, opet se pop misli sa svojom popadinkom šta će od maloga. Govori on, kaže:

— Ajde — govori, kaže — ima gusterna — da je pokraj njiova kreveta, kaže — pa ćemo, neka on leže s nami, a njega ćemo metit do gusterne toje, do te vode, a onda — kaže — obnoć kad se mi probudimo, onda ajd ti reci: Tamo se, pope; a ja ću reć: Tamo se, popadinka, a tamo se momče. Onda će on upast — kaže — u vodu, tako ćemo ga smaknit.

Ajd, a on čujo to. Ajde govori pop:

— Mali — kaže — momče, ležat ćeš s nami doveče.

— Oću — kaže — pope.

Ajd lega je mali do vode, al' kad su oni zaspali, mali se skaza u sridu među popa i popadinku. Kad ono se pop probudija:

— Tamo se, pope, tamo se, popadinka, tamo se, momče — uvali se popadinka u vodu.

Govori pop:

— Odnese li ga đava, odnese!

A mali govori:

— Odnese li je đava, odnese!

A on govori:

— Šta je, momče?

— Pa eno — govori — uvalila se popadinka.

Kaže:

— Ajme njemu!

Ajde izvadijo popadinku iz vode, sutra će je dan kopat. Skupi on svoje prijatelje, svoje velikaše, govori on malome:

— Ti siguraji ručak, zakolji onu žutu — kaže — i meti dva—tri zrna pirmiča, kao na juvu.

Dobro. Bila kučka žuta, mali zakolje kučku namisto koze, pa meti u kota cilu kučku, niže je strugâ, ni dlaku ni ništa, 'nako kučku skara u kotâ. Kad bacijo tri zrna pirmiča, onda kad doša pop, došli ljudi toje od crkve što su je kopali.

— Ajde, mali, je l' gotov ručak?

A on uze onu varnjaču, onu kacijolu kao varnjaču, mišaj po toj vodi, mišaj, mišaj.

Govori pop:

— Ma šta ti, momče, radiš?

— Ha, kaže, metnuo tri zrna pirmiča — kaže — pa ne mogu ji uitit.

— Ha, brate, kako si meća tri zrna pirmiča, što nisi više?

— Pa jes' ti rekâ — kaže — da metnen tri zrna pirmiča?

— Ajde — govori — nakrižaj kruva, pa ulij te juvine, pa neka ljudi jidu — kaže — pa onda kad je tako, nek je tako — kaže.

— Jesi se ti, pope, naljutio?

— Nisan' — kaže.

Hajd, ukriža mali kruva po onin zdilan, tanjurin, šta ti ja znan, onda ulije te čorbe, ljudi jili. Onda:

— Daj, momče, mesa — kaže.

A on onda vel'ke one viljuške, iznese cilu kučku na sto. A onda kad su toji ljudi vid'li, toje uzvanice njegove, onda oni nunde riga, oni nunda riga, to je uteklo, to je . . . Onda pop:

— Ajme njemu, šta si učinija?

— Pa jes' ti, pope, reka da ja zakoljen žutu? — kaže.

Onda mu pop govori:

— Ma što znaš, momče — kaže — ma smaka si mi — kaže — vola pa san ti prostijo; pa si mi smaka — kaže — prasad, prostijo, pa si mi smaka koze, prostijo san; pa si mi smaka mater, pa si mi smaka i ženu, pa da mi nisi — kaže — odbijo moje prijatelje, sve bi' ti — kaže.

— Jesi se ti, pope, naljutio?

— Kako se neću naljutit!

Onda mu dađe pop sto dukata, ode mali kući.

24. ĐAVA I BAKA

Sprijateljili se đava i baka. I oni su sijali repu, a baka onda kaže, kad je repa dozrela, da je triba kopat, kaže đavlu:

— Ja ću — kaže — ispod repa, a teb' iznad repa.

A đavlina kaže:

— Dobro je, bako, hajd.

Kad iskopali repu, baki panj, a đavlu nema ništa, gore listovi sami, šta će mu to. Kaže:

— Ajde, dobro je sad, privarila si me, bako. Sad ćemo sijat kukuruz, i kad dozrija, onda ću ja ispod repa, a teb' iznad repa.

A baka kaže:

— Dobro je, ja se slažem i tako.

Kad dozrija kukuruz, oni idu žet, kúpit: baki klipi a đavlu nema ništa, ostala trstina, a šta će mu to. E, kaže:

— Bako, ajmo sad varit puru — kaže — uvijek ti mene privari.

Kad sije baka brašno, kaže:

— Otklen ćeš ti?

— A ja ću sad iznad repa, a teb' ispod repa.

A kad baba prosijala, njoj brašno, a njem' mekinje u situ ostale. Šta će mu same mekinje, ništ'. Onda đavlina se naljuti, kaže da će se pobit.

— Sad ćemo se pobit.

Kaže baka:

— Dobro je, ajmo. U kući ćemo se najprvo pobit — kaže. — Evo teb' ova velika špruljetina, a ja ću ožeg — kaže — pa onda ko bude jači.

Kaže đavlina:

— Dobro je — kaže — bako.

Uđe ona u kuću, ima đava veliku šprulju, nikad baku smirit. A baka s ožegon kratkin primakne se k njemu i udri đavla.

— Ajmo sad, bako, vanka — kaže — smandrljala si me svega živa.

Baka kaže:

— Oću. Ma sad meni daj šprulju — kaže — a tebi ožeg.

Kaže đava:

— Dobro je — kaže.

Baka uzme šprulju, izdaleka se za njime mlati, a đava bake nikako ožegon ne mere dobiti jer je kratak.

I tako osta vraže, đavla i baku, mudrija baka od đavla.

25. ČIJI JE KONJ LJEPŠI

Čovik i žena bili su ovako, dvoje-troje dice, i onda broji žena mužu:

— Pa, ajde — kaže — kopaj tamo vrta pa pripremaj malo za povrće sadit, sve te stvari.

Ajde on u vrta. Kad je doša u vrta, ne more kopat, ne da tvrda, suva zemlja.

— Eto ti ga — kaže — đavle!

He, ostavija je sad, a opet žena na nj da ide kopat. Doša kopat, al' doša đava, kaže:

— Čuješ ti — kaže — to je moj vrta.

— Kakvi tvoj vrta, nije nego moj!

— Je moj!

— Je moj!

Oni prepiru se, znaš. E, nisu se mogli pogodit.

— Ajde, ko ujutro dođe na lipšemu konju, eno mu vrta.

— Ajmo ća!

Doša jadni čovik u kuću, kaže kako mu je bilo u vrtu. Govori ona:
 — Pa to je lako, naš će lipši konj bit.
 Ajd, kad je došlo ujutro, govori žena:
 — Ja ću se svući gola — i ondar kose rastresla nizbrdo — ti uzjaši na me.
 I ondar ona njega ujtila na se i nosi, nosi u vrta.
 A đava doša na konju u vrta.
 — E, sad, đavle, čiji je lipši konj?
 — E — kaže — vaš je lipši. Nisam vidija takog, u vašega konja na glavi rep, na prsima muda, a kod nogâ griva.
 I tako njemu osta vrta.

26. ĐAVA HVATAO VJETAR

Sijao čovjek proso i svaki korak kako bi koju šaku bacijo zrnja, tako je predavao đavlu:
 — Eto ti ga, đavle. Eto ti ga, đavle.
 Kad niklo proso, naraslo i sazorilo, došao čovik kosit proso. Đava ne da, kaže:
 — Ti si ga meni pridao.
 Kaže čovjek:
 — Proso je moje.
 A đava kaže:
 — Ti si ga meni dâ. Kako je tvoje, kad je moje.
 Došao čovjek kući, kaziva ženi šta je na stvari, a žena će:
 — Ja ću s njime obračunat.
 Došla žena, kosi proso, a đava ne da. Žena kaže:
 — Ja ćemo se i ti nagodit. Ako ti uhvatiš šta ja pušten, proso će bit tvoje, a ako ne uhvatiš, proso će bit moje.
 A žena je prdnila kao iz puške. Đava je poletio u kupinu, oko kupine, iščeprija se, al' uzalud, ništa nije ufatio. Tako je proso pripalo ženi i žena je nadmudrila đavla.

27. STANI, SINKO, PRIMI KRST NA SE!

Jedan čovik nije ima sa ženom dice, onda iša kod popa da mu pop moli boga da bude imati dijete. Onda mu je pop reka, 'vako kaže:
 — Uprti — kaže — ženu i nosi uz planinu i — kaže — imat ćeš dite.
 Jadni čovik uprtijo uz najveću planinu ženu i kad je dodijalo mu nosit, spušta je kod jednoga velikoga busa, iz busa izletijo zec. A čovik je mislio da je dite, pa onda zec uteka, a čovik viče:
 — Stani, sinko, primi krst na se!
 Onda vratijo se ope' čovik kod popa, kaže:
 — Ja ne znan šta je ono — kaže — rodila mi žena i uteklo.

A pop mu kaže:

— Kad nisi zna krstiti i očuvat dite, lati ženu, nosi i dalje i ope' uz planinu.

Nosijo čovik, nosijo, kad doša, i jopet dodijalo nosit, ko će nosit đavla uz planinu. Onda i opet spušta ženu, a izleti lisica, a on viče:

— Stani, čerco, primi krst na se!

K vragu, lisica utekla dalje. Čovik se vratijo tužan i žalostan kući, ni ćeri ni sina nema.

28. JAJE OD MAZGE

Gonijo jedan čovik tikve na pazar, a naiša jedan Kaštelan pa ga pita:

— Pa kud goniš ta jaja, kume?

— Pa — kaže — gonin prodavat.

Kaže on:

— O' šta su?

— Ovo su jaja od mazge.

On kaže:

— O's mi prodat?

— Oću.

— A kako se ovo leže?

On kaže da zatrpa u gnjoj i da čeka dok se izleže i kad se izleže, da otkrije, onda će ono izać.

On nosijo to jaje kući, tu tikvu; doša kući, pita ga žena:

— Šta si to donijo?

— Evo — kaže — donijo san jaje od mažge.

On zatrpa u gnjoj, ono stalo, stalo. Kad čoviku palo na pamet, on odvalijo, a ono sagnjilo u rupi i nije se izleglo. I on platijo mukte.

29. STARAC POŠAO U ŠKOLU

Jedan čovik bogati bio u jednome velikome selu. Selo je bilo siromašno, a taj čovik bogati, koji bi god doša što da pita, on uvijek daje. A ništa nije zapisiva. Toga on nagomila, cilo selo se obogatilo s njimen, a njemu niko ništa ne sanosi. A on kaže:

— A lud li san, iden ja u školu pa ću se učit pisat i onda kome buden davat, znat ću da tražin.

I diga se on. Koja su bila doba noći, sat nije ima, nije ništa, uputija se, kad vidi crno na testi, testa se bili, a nešto crno leži. Najezurija se on, pripazi, a kaže:

— Iden, pa šta bilo, bilo.

I onda pošao tamo, ništa mu se prizrlo, nije ništa bilo. Kad došo u školu, dica se skupila oko škole a i stari među njiman. Evo ti učitelja, otvori školu i dica uđoše unutra. Ide i stari unutra. Učitelj kaže:

— A šta ćete vi — kaže — stari moj?

A on kaže:

— Gospodin učitelj, i ja san doša da se učin.

— A — kaže — za vas je već prekasno.
 A on se uže u ramenin i ide ća. I kaže:
 — Dobro, ako je prekasno, ja ću sutra doć ranije.
 Ujutru je uranijo mnogo ranije i iša je, opet crno na putu. Pripa se, naježurijo se, kaže:
 — Ah, ne smin' od stra'a naprid. A ako iden nazad, onda ne mogu u školu. Iđen, pa šta bilo, bilo.
 Kad doša, na putu dva bisaga novca. Kad je on vidijo novac, zametne se sa bisagin i ide ća. Došao u svoju kuću, novce postavijo u svoju kuću kamo je on zna. A tada je bilo da ko nađe novca, da mora ić javiti poglavaru. Kad doša, tuće na vratin.
 — Napred.
 Uša unutra.
 — Dobar dan, gospodin poglavar.
 — Dobar dan. Šta si ti tijo, stari moj?
 Kaže:
 — Gospodin poglavar — kaže — ja san naša novca.
 — A kad je to bilo?
 Kaže:
 — Kad san ja iša u školu.
 — Ajde, bogati, pa kad ti nije nitko ništa tija, neću niti ja.
 A ovaj poglavar je mislijo da on je to naša kad mu je bilo pe' — šest godina, kad se počne ić u školu. I ostale silne pare kod njega. Poslin ni od koga ništa nije tražijo nit je kome štogod dava, bavijo se kako je on zna. I danas je on dobro.

30. PAŠ'ĆE DLITE, UBIT ĆE DITE

Čovek po kući ništo mrda, radi i dobavlja sa police, a dijete u kolijenki, stoji kraj njega mati. A ona govori:
 — Što radiš, čoviče, paš'će dlitā, ubit će dite.
 — Hajde, ženo, šta si luda!
 A ona opet:
 — Paš'će dlite, ubit će dite.
 E, tako tri puta ona:
 — Paš'će dlite, ubit će dite.
 On kaže:
 — Ti si, ženo, luda.
 Ide on dalje oće l' ikoga viditi od nje luđeg. Ajde ide, kad na drugome mistu nađe ženu, diže vilan oraje na grede. Kaže:
 — Šta ti radiš?
 — A evo — kaže — dižen, drago, oraje na gredu.
 — A kako to?
 — A evo, pa ne mogu nikako dignit.
 — A šta ćeš meni dat, ja ću ti ih dignit.
 — Pa dat ću ti jednu vriću oraja.
 A on bome lati u vriću oraje, pa vriću po vriću, digne ji gor'.

— U — govori ona — jadna ti san' ja, jesan ja onako mogla.
 — E, kad nisi znala.

Dala mu je. Ide on dalje oće l' još koga vidit luđega. Kad je tamo opet dalje, sastavljaju ljudi kola i vole u kući, a ne more. Potraju voli naprid, jaran zapne za pragove, ne mogu da istraju. Kaže:

— Ljudi, šta to vi radite?
 — Evo, brate, mučimo se cilo jutro, da bi istrali vole iz kuće, pa bi išli orat.

Kaže:
 — Šta ćete mi dat, ja ću van to.
 — A dat ćemo ti — govori — kol'ko zatražiš.
 — A dajte mi jednog maloga junčića.
 — Oćemo.

E, on dođe, rastavi jaran, iznese japiju jaranovu prid kuću, sastavi vole, kaže:
 — Sad gonite.
 — I — kažu — mi nismo znali.
 — Ja van nisan kriv — kaže.

E, ide dalje. Naće, nagradili ljudi kuću, a nisu vrata napravili, jer onako radili naokrugal, sad unutra mrak. Ušli pa uvijek goni granon:
 — Izlazi, mrak, izlazi mrak!
 Mrak neće da izaće. Kud će izać mrak kad nema vrata ni prozora. E, pita on njizi da šta će njemu dat, da bi on ta njiman istera mrak iz kuće.
 — A dat ćemo ti kol'ko ti rečeš.
 Hajd' ne znan sama kol'ko se pogodili. Ka' pita on njizi:
 — Imate li vi bat, dlita?
 — Imamo.
 — Onu ćuskiju, ekser, druge one stvari, mašklin?

Kažu oni da ima. Bome čovik otvori na kući, učini vrata, napravi koji prozor, uđe svitlo i samo. E, tute je opet dobijo nadnicu, a oni to nisu znali prije. Poslin se i oni sami čude.

Kad ide i opet dalje, koga će dalje nać? Braća se svadila, oni onon kaže da je lud. Jedan kaže:
 — Ako nisi lud... — lupi po bačvi sa ožegon, da onako krv se prolivala.
 A bačva se razbila, da kako će; vino se prolivalo dakako. A drugi mu govori:
 — Ajme, brate, pravo si lud, ako nisi... — on nožon u vola, da mu 'nako se krv točila.
 A kako će vol, bože moj, pane i vò, da ko će, mrtav vò. Kad tako, onda lud i taj.
 I ide dalje i opet viditi kol'ko ima luđi'.
 Vрати se onda kući pa kaže:
 — Alaj, ženo, mislijo san da si sama luda, a bilo je i luđi' nega što si ti.
 S time je gotovo.

31. LONČIĆ SOČIVA

Bijo čovik i žena. A žena bila malo lunava, pa uveče što čovik njoj reci, ona to sutra napravi. Kaže on njoj:

— Ženo — kaže — ima tu malo sukna, pa da ga ti odneseš sutra tkalji kakoj, da otka.

A ona njemu govori:

— A čoviče — kaže — a kojjoj ću ja odnit?

— Pa koja gođ bi prvo tila, podaj joj — govori.

Ujutru kad se svanulo, ode čovik na rađu, a žena uzme sukno pa nosi ulicon. A tu je bila drača, ćapne drača za to njezino sukno, za te njezine žice, oće drača sebi, a ona sebi. Ona govori, kaže onda drači:

— Eto — govori — pa tkaj. Ne otkaš li dobro — govori — iskopat ću ti petne žile.

Vratí se kući žena, ostavi svoje sukno na drači. Kad doša uvečer čovik, govori čovik ženi:

— Jesi l' odnila?

— Jesan — govori.

— Komu si dala?

— Ma eno undan — kaže — ona ćapi ondalen, ona ćapa ondalen, pa ja dala — govori.

— Pa — kaže — šta si rekla?

— Pa rekla san — kaže — ako mi dobro ne otka, da ću joj iskopat petne žile.

— Pa di je to bilo — govori on — kakve petne žile?

Kad dođe tamo, nema sukna. Pa udri ženu, udri ženu. Ona dovati se mašlina, ide kopat petne žile, nađe pod petnin žilan lončić cekina. Donese ga kući, govori uvečer čoviku, kaže:

— Evo — govori — tuka si me. Našla san ja — kaže — jedan lončić sočiv, pa eto mogu svarit dici kaže.

A on, vidi on šta je ona donila, vidi da su cekini. Metne on u pendulu, nije ni on jadan to čuva, al' eto u zô čas. A onda sutradan kad je osvanulo, čovik oša na rađu, izađe bakrar, nosi bakre, goni tovar bakara. A ona onda govori bakraru, kaže:

— Prodaj mi.

On govori.

— Oću, šta š' mi dat?

— Iman jedan lončić sočiv da ti daden.

Govori on:

— Donesi — kaže — pa tu ću sočiv svarit dici — kaže.

A ona donese te cekine. Bakrar ćapi te cekine i toj lončić, uteče, a rastovari joj pun tovar bakara, posuđa toga. A ona toje bakre nadziđe, okolo cile kuće svoje naniže. Kad uvečer doša čovik, ona govori, kaže:

— Eto — govori — vavik rečeš da san luda, da ne znan ništa — kaže — eto svu san ti kuću nakitila — govori.

— A šta si mu dala?

— Šta ću mu dat — govori — privarila ga — kaže — onaj lončić sočiv, pa nisan ništa više.

A on onda udri ženu, udri ženu. Onda žena jadna šta će — prodala je i nema više.

32. NISAM JA UKRAO OVNA!

Bijo je čovik, ima je tri sina i onda poveo je i' u goru da gleda kako je koji od kojega zanata. Kad je doša u goru, onda kaže najstariji:

— Vidi, ćaća, lipa držala za motiku.

— Kaže mu ćaća:

— Sine, ti ćeš bit kopač.

Drugi govori:

— Vidi, ćaća — kaže — lipa jarma.

Ćaća mu govori:

— Ti ćeš, sine, bit orač.

A najmlađi govori:

— Vidi, ćaća, lipa ražnja.

— Sinko, ti 'š bit lupež.

Ajde tako su malo stali po gori, ide puton čovik, goni ovna. Kaže sin:

— Ćaća, iden ja sad ukrast onomen čoviku ovna.

— Sine, kako ćeš ti ukrast čoviku ovna, kad čovik goni ovna!

— Vid' ćeš sad.

A on izađe na put prida nj, malo dalje jedno pedese' koraka, i baci opanak s noge, kao izuvan opanak, baci opanak, i unda da izvineš, kao baci smrad. I onda čovik govori:

— Nu — kaže — šta je ovo bacilo opanak pa ga izbrljalo — kaže — pa ostavilo ga ovde.

Ništa, ostavijo ga, nije ga tijo pridić. Oša je naprid, nađe opanak, nikol'ko koraka, nađe opanak zdrav, čist.

— Nu — govori — kaže — jadan ti san ja — kaže — di ja ne uze oni opanak, moga san se obut. Iden ja ništo se vratit uze' opanak.

Uzme toj zdravi a vrati se po onoga nečistoga, a ovna sveže. A toj lupež iz gore ćapi ovna, ukrade ovna, odvede ga u goru k ćaći. Kad goni ovna u goru ćaći, ubiju ga, sadru ga, metnu ga na ražanj, pekli ga.

Toj čovik jadni luta šta izgubijo ovna, tražio po nikoj glavičici, skaka, svuče se na vr' glavice i izađe toj šta izgubijo ovna.

Govori sin ćaći:

Eno, ćaća — kaže — onoga čovika što san ja ukro ovna — kaže — svuka se, sad ću mu ja ukrast robu.

— Moj sinko, kako ćeš ti ukrast robu čoviku — kaže — a čovik robu drži?

— Vidit ćeš sad, ćaća.

Ode više njega na tu glavicu pa »baaa« učini, kao ovan, a on se skoči, ostavi robu, skoči se:

— Be, gaše moj! Be, gaše moj!

A on okolo glavice tamo — 'vamo, ovaj mu bleja, pa vavik činio »baa, baa«, sam' da bi ga mamio. Čapi robu, trče ćaci. Ostane čovik gô. Kad ispeka se ovan, oladijo se:

— Ajmo ga jist.

— Ajmo ća!

Ćaća mu govori:

— Sine — kaže — dobar si lupež, ako ne budeš strašiv.

Kaže:

— Ajmo se, ćaća, plašit.

— Ajmo ća!

— Ajde, ćaća, ti mene plaši, — on reče, sin ćaci — ajde ti mene plaši.

Ode ćaća tamo iza nekog duba, pa belji se, krivi se, svašta radijo kao zvirka kakva, davao je znakove, a on sve:

— Ćaća, to si ti, ćaća, to si ti toj.

Ajde kad je svršijo ćaća:

— Ajde — kaže — sad ću ja tebe, ćaća, plašit.

A on uzme tu mišinu od ovna pa napuše mišinu; kad napuva mišinu, onda dovati se matraka pa udri po mišini:

— Ajme njemu, nisan ja ukrao ovna, već ćaća ukrao ovna!

Onda on ope' udri po toj mišini:

— Ajme njemu, nisan ja ukrao ovna, već ćaća ukrav ovna!

Tako tri — četr' puta, a jadni ćaća i ta dva brata uteku kući, a on ostane sam kod pečena ovna. Onda toji pečena ovna ijo; kad je se najio, zametni se onizin ražnjen i pečenin ovnon, ide kući, nosi to šta mu je ostalo. Piva. Govori ćaća onizin dvojim:

— Ma — kaže — ko ono piva, da nije ono naš lude — kaže — ma kako mu se dâ pivat, a 'nako ga izmlatilo.

Ka' povirili:

— Jest, je, ćaća, je on — kaže.

Kad doša kući:

— Ma sine moj, kako ti moga osta' živ — kaže — 'nako te izmlatilo, pa pivaš!

— Pa, ćaća, jesmo l' se mi plašili?

Onda on govori:

— E sinko, — kaže — veći si ti više lupež.

Svršila ta.

33. VEČERAS SU KRNJEVARI ...

Za poklade se vari bolja večera. Bija jedan čovik siromak, pa je ukra kokoš komšiji, nije ima šta drugo za poklade. I on je varija tu kokoš za večeru, a oni njega već blokirali. On sija pa je pivo:

Oj, večeras su krnjevari,
svaki svoju koku vari,
a ja jedan šaku zelja,
kod njega pivam od veselja.

Kad su čuli, oni su rekli: Nije on ukra ništa, nije u njega kokoš, on vari zelje.

34. DIOBA GUSKE

Bila su dva brata siromaha. Jedan je ima jednu gusku i jednoć odluči da je ubije i opípa i ispeče i kralju odnese na dar. I tako učini. Kad ju je ispeka, ode kralju i kralju kaže:

— Čestiti kralju, ima san jednu gusku i odlučija san je dat vami za dar pečenu.

— E, dobro — kaže kralj — sad ti podili tu gusku. Ima nas šestero. Ja imam dva sina, dvi ćerke, ja i žena.

— Oću. čestiti kralju. Daj mi nož.

Uzme nož, osiče glavu:

— Evo — kaže — čestiti kralju, vami glava, vi ste glava prestolja.

Osiče vrat pa kaže:

— Evo, kako je ova šija stala uz glavu, tako i vaša žena uz vas. Evo vašoj ženi vrat.

Uze i osiče noge pa kaže:

— Evo, čestiti kralju, ove dvi noge ko vaša dva sina. One su potpomagale guski da postupa, tako i vaša dva sina postupaju kod vas.

Osiče dva krila pa kaže:

— Evo, vašim dvima ćeriman. Ova su krila potpomagala guski da leti, tako i vaše će se ćeri razletiti i razudati. A ovo meni, čestiti kralju, što sam dilio.

I kralj se na to začudio i njemu dade sto dukata. I dolazi kući i kaziva on bratu. Govori mu ovi brat:

— Imam i ja pet gusaka, idem i' svi' pet poklat pa odnit kralju.

Kad unda ovi i' pokolje i odnese isto pečene kralju.

— Evo — kaže — čestiti kralju, iman pet gusaka i odredijo sam da vam i' darujem.

Kralj kaže:

— Dobro, daj ti sad podili ti' pet gusaka na nas šestero i nek odgovara pojednako.

Ovi ne zna i kralj kaže:

— Ajde po brata!

I doša brat i kaže:

— Ja ću to podiliti.

Uzo jednu gusku:

— Evo — kaže — čestiti kralju, vi i vaša žena i ova guska to vas je troje. A ova jedna guska i vaša dva sina, to i' je troje. Ova treća guska i vaše dvi ćeri to je troje, a ove dvi guske i ja to nas je troje.

I kralj opet njemu sto dukata. I ovi dolazi kući, a brat za njim i kaže:

— Pa to je moje bilo, to pripada meni.

— Aj' ti kralju pa pitaj, ja san ovo zaslužija.

35. POP I CIGO

Bio je pop jedan i onda je pogrišio u svome popanjstvu i nije više moga bit za popa. I nije ima š čin da živi, a ima je ženu i jedno dite. I obratijo se Cigi, da ne može živit, kako mu slabo došlo, nema što više o čemu se hranit.

Cigo kaže:

— Dobro je. Ja ću krast, a ti se sićaj.

Onda kako, pop misli, čudija se kako će to bit. Iša Cigo ukrast čoviku vola. I onda ga sveza kod jedne pećine tamo, sveza, a doša popu kazat di je tamo i sve. A onda Cigo je uvik kružio okolo di će ko zaku-kati da mu nema vola, naravski. Onda čovik jedan plače, nema mu vola. Cigo mu kaže:

— Ja ću ti kazat kako ćeš ti znat za vola.

— Kako — kaže — Cigo?

— Ajde — kaže — ja ću te odvesti jednome popu, on se sve sića.

O, čovik jedva dočeka. Odveo ga popu. Pop jednu knjigu staru uzeo prida se, kaže:

— Tvoj je vo tute i tute — kaže — kod jedne pećine nalazi se svezan.

Čovik jadan oša, Cigo mu kaza di je ta pećina i sve. Oša on — vo svezan tamo kod pećine. Ali dobija dar veliki i pop i Cigo. Opet Cigo krâ dalje, sve kaziva popu što je ukra i di je. Sad čulo se za toga popa da on se sve sića. Onda oni ko je kra po gradu, više ne smi krast, zato što se pop sve sića. Jer se neće sićat, kad mu Cigo kaže. I onda sve je, toga je bilo puno, to šta je Cigo pokra a pop se sića. Ali kad je došlo, nestalo prstena kraljevon kćeri, vinčanoga prstena.

— Kako's sad — kaže pop — kako ćemo sad, Cigo?

Nestalo prstena, a nije ga Cigo odnio. Kako će se sitit, nema mu ko kazat! Cigo kaže:

— Dobro ćemo mi, samo ti muči.

A čulo se za toga i kralj je čuo za toga popa. Došli oni tome popu sve, da se siti. A onda:

— Ajme, Cigo, kako ćemo, šta ćemo?

Kaže on popu:

— Ti mene uputi tamo da san ja tvoja sluga. Uputi me u kralja.

Tako on oša kralju.

— Ma kako ćeš ti? — on njega prije pita.

Kaže:

— Ne boj se ti.

On otiša tamo u kraljov dvor. Onda normalno sitijo se — ima devet sluškinja — da su ga odnile sluškinje, ko će ga drugi odnit, niko ne zalazi unutra. A onda ostale te sluškinje same, on njima govori ovako:

— Dajte prsten, u vas je prsten, dajte ga meni. Ne date li — kaže — pop će se sitit i ajme vama.

A jedna trče za njim:

— Na, Cigo, na ti, na ti — jedva jedna čekala.

— Na ga!

Kad on uzeo prsten, onda šta će sad? Ne smi ga ostavit po kući, digdi nać će ga oni; a doli u dvoru puno bilo tukaca, a on dole jednoga tukca, razvratio ga brže-bolje, ukljuka mu, dol' mu sturio prsten. Neće ga tute niko odnit, neće ga nać. Doša kući, kaže pop:

— Šta je, kako si napravijo.

— Lipo, — kaže — tako i tako — kaza mu di je šta.

Ide ti pop tamo. Doša tamo, pitaju. Kaže:

— Vaš je prsten, vaše ćerke — kaže — kako je skliza s prsta u dvorištu, 'nako ga je tukac ćopnija i proguta.

E, onda išli fataš tukca. Ubili jednog, drugog, trećeg, ćetvrtog, petog — našli tek u petome tukcu prsten. To je bilo kraj, onda darovali popa i Cigu. Eto to je sve.

36. I S TOBOM ZAJEDNO

Na Badnje veće ćaća sinu kaže da unese badnjake. I sin doće tamo i uzimlje prvi badnjak i na vrata pa kaže:

— Faljen Isus!

Oni iznutra kažu:

— Vazda Isus i i Marija!

On opet:

— Na dobro van došla Badnja većer!

Oni njemu kažu iznutra:

— I s tobom zajedno!

Onda kad je unija drugi u kuću i kaže isto i donio taj badnjak i metnu ga na ognjište i vraća se po treći. Kad se vratija po treći, on je računa: taj je laglji nego ona dva druga. I on je njega nosija ko od šale, a jedanput mu se izmakne pa po nogam doli. A on:

— Eto ti, da ga đavle!

A oni iz kuće:

— I s tobom zajedno!

37. ZNA ĐAVA I KRAVA

Bio jedan pop vrlo bogat. Držao je slugu, ima je mnogo krava. Jedna mu se krava nije dala must. Ma govori pop slugi:

— Ajd' ti — kaže — slugo, uzjaši, ja ću je must.

Govori sluga:

— Pope, neću ja to radit — kaže — ti si teži, krava će bolje mirovat.

Kad pop zajâ na kravu, sluga muze, jedanput se krava otrgne pa niz ulicu. Pop se uvatijo za rožine, a oni seljani viću:

— Daleko li, pope?

— A zna đava i krava — kaže.

38. DEČKO U BAČVICI

Mate je jednome dečku zapovidala, ide ona u grad:

— Ivane!

— Šta je, majko?

— Ti ćeš čuvati, dušo, kočku i piliće, a ja iden u grad.

— Ajde, majko.

— Al' nemoj da ji odnese štogod. I nemoj ti, ima u kašuniću otrova, pa nemoj ti onde krenit, u lončiću, jer bi ti odma' moga umrit ako ono iziš.

Dobro je. Otišla mate u grad, a dečki se igraju tako malo dalje po guvnu, a njemu to godi da bi i on tute išo, tute igrat, a ne zna kako će ostaviti kočku i piliće. E, pane mu na pamet, ide svezat sve zajedno Sveže kočku i piliće, a bane orlič, zaleti se, odnese mu kočku, a za njom pilići. Stane on plakat. O, niko je bilo bilo na dnu:

— Pritegni, bilo, da mu sa đavlon bilo! Pritegni, bilo, da mu sa đavlon bilo!

Ajd, odnese orao. E, bome došlo je, ide on u kuću žalostan, ide se otrovat. Kad nađe pun lonac, a to je bilo maslo. Jidi on, jidi, njemu to godi. Jidi, jidi, a uto je već došla i mate iz grada.

— Ivane!

— A! — žalosno se ozivlje.

— Šta je od kočke?

— Odnijo, majko, orao.

— A da šta si ti čuvao!

— A ja sveza sve zajedno, pa se igra s dicon, a orâ doša i odnijo sve.

E, onda mate udri, mate udri i ćaća. Pita ona:

— A šta je ovo u lončiću, nema masla?

— A, majko, ti si rekla da je to otrov, a ja san od one muke iša se otrovat.

E, onda udri, i ćaća udri, a on onda između njijovi' nogu se nekako provuče pa kroz neke koprvetine uteče te gore u planinu u Lastve. Kad nađe gore neke tri kladnje drva, misli se kako će uć u tu kladnju da se zakloni radi zvirka i leda. E di će, uće u srednju.

Kada u nika doba eto ti ajdukâ, nose na ramenu neku bačvicu vina i nosu neko bravče, pa će tute peć; a on dr'će siroma, skupio se u toj kladnji. Oni se mislu koju će zapaliti, niki kažu:

— Ajmo sridnju.

Kad počela ta gorit, njega stade skrika, iskoči, oni se čudiše šta je, šta je, pitaju da ko je, oklen je, šta je. On kaže da je Ivan Radović i kaže in razlog kako su ga potrali i kako je to bilo. Ha, oni govoru:

— Dobro je, jesi li gladan?

— E, pa jesan.

Kad su oni to spremili, dali su i njemu. Kad su to bili večerali, e onda mislu se šta će sada od njega učiniti. A jedan kaže:

— A najbolje je: bačvicu, izvadit joj odozgar dno, pa ćemo njega metnuti u bačvicu, izvadit ćemo iz nje tapun, neka tuda diše, a sutra će kogod naić, pa neće li ga izvadit.

Tako su ostavili ga. Ha, uto vuk u neka doba noći dođe griskat kosti tuda kud su oni to večerali. A naleti mu rep prema ton bužu od onog tapuna, on rukom za ta rep od vuka, uvuče unutra. A vuk stade skričat i trkat, a bačvica za njin ono nizbrod dole niz Lastve; trče vuk, bačvica za njin, tako do svanuća i razbije se i bačvica. Vuku se istrga rep, ostane njemu u ruci. I tako onda već oćutio di ga zovu odozdal.

— A Ivane mali, a Ivane mali, ajde kući, ne boj se, ajde kući, ne boj se.

I tako onda priča kako mu je bilo i kao mu je rep osta u ruci, a je li to istina il' nije, ja ne znan. To je jedan naš priča tu u našen selu Radoviću da je to bijo on.

39. ZEC I LOVČEVA KAPA

Išla tri lovca u lov. I onda su sjeli na jednu kamenicu pit vode, a zečevi se igrali na karte. A otvor kao prvi dan danas lova. I onda s' oni govorili:

— A kako ćemo mi sada pobić? Danas lovci nas tražu.

A utom jedan lovac stavlja kapu poda se, znate, i on je pošao i ugledao zeca tamo malo dalje.

— Eno ga! — kaže.

Latijo pušku i ide dalje, i kad je on išao dalje za onin zecon, ostala mu kapa; a ovaj drugi dođe, uzme kapu zec i meti na glavu i ode. I kaže:

— Zdravo, družo, ja odoh dalje.

A on se zamislija: A šta je ono? Odnija zec kapu.

A govori mu drugi:

— Družo, drži! Ajde, družo, za njin pa ćeš ubit i kapu i zeca.

Tako je bilo. To san ja gledao, to je istina.

40. VICE I PAVA U BARCI

Drug Vice Buljan i Pavao Krce za vrime rata putovali su jednon barkon. Barka je bila rđava, propuštala je vodu, pa su je začepili krpon, mučili se, ali voda je išla nikako unutra. Barka je bila slaba i Vice je sumnjao u nju, a tako i Pava, da neće izdržat. Pa je reka Vice:

— Pavo, Pavle, znaš li ti plivat?

A Pava mu odgovori:

— Ja ne znan plivat, Vice.

— Bogami dobro je za te. Ti se nećeš mučit, ti ćeš brzo svršit, al' ja ću plivat i plivat pa se namučit i opet se moram udušit, nikad se neću škapulat.

41. DVI PO DVADESET

Ima Vicinih zgodnih viceva, a jedna je zgodna bila kada mu je drug Tito rekao:

— Vice, ti sada nemaš žene, dobro bi bilo da nađeš jednu ženu od četrdeset godina, to bi bilo najzgodnije.

A Vice reče:

— A družo Tito, bi bolje bilo dvi po dvadeset.

A Tito se nasmija i Vice se zasmija.

42. VICE I SIROTINJA

Došla jedna žena k Vici i kaže:

— Vice, ja sam ti sirotinja.

A Vice njoj:

— A bogati, biž mi, biž iz kancelarije, da te ne vidin.

A žena jadna u čudu šta će učinit. A Vice nju tjera i kaže:

— Biži, da te više nisam vidio ovdje!

— A zašto, Vice — kaže — nisam ti ja ništa napravila loše, ja sam samo eto došla, sirotinja sam pa...

— Biži, biži!

I onda Vice njoj kaže:

— Ja se čitavog života borim protiv sirotinje, a ti meni — kaže — dolaziš ovdje u kancelariju.

PREDAJE

43. ZAŠTO JE TKALJA PROKLETA

Iša Gospodin i sveti Petar puton. Ajde, ajde, povr jednoga doca išli, eto ti čovik ore u docu. Kaže Gospodin:

— Ma nu, Petre, kako oni — kaže — gori prođu, a vratu se odozdar — kaže — pa niđere ne vataju ga jedanput kad oru. Ama ćemo mi pomoć morat.

Dođu oni, ujiti jedan za plug, Gospodin za plug, a sveti Petar goni vole. Obađu oko doca. Kad brate, obaše dva puta, dobro u redu uzorali. Otolen oni odu ća.

— Zbogon van.

— Zbogon.

Ajd', ajd' priko jednoga brda. U jednoj šumi jedna kuća i u njoj buba tkalja. Tkalja je ko kantar. Kažu njojzi:

— Valjen Isus.

— Vazda Isus i Marija.

— Što ti radiš?

— Evo tkajen.

A kako protra kroz ono čunjkon, nako prikinu žicu. Opet protra pa prikini. Govori Gospodin: